

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 13 | Mart 2022

“Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu” Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

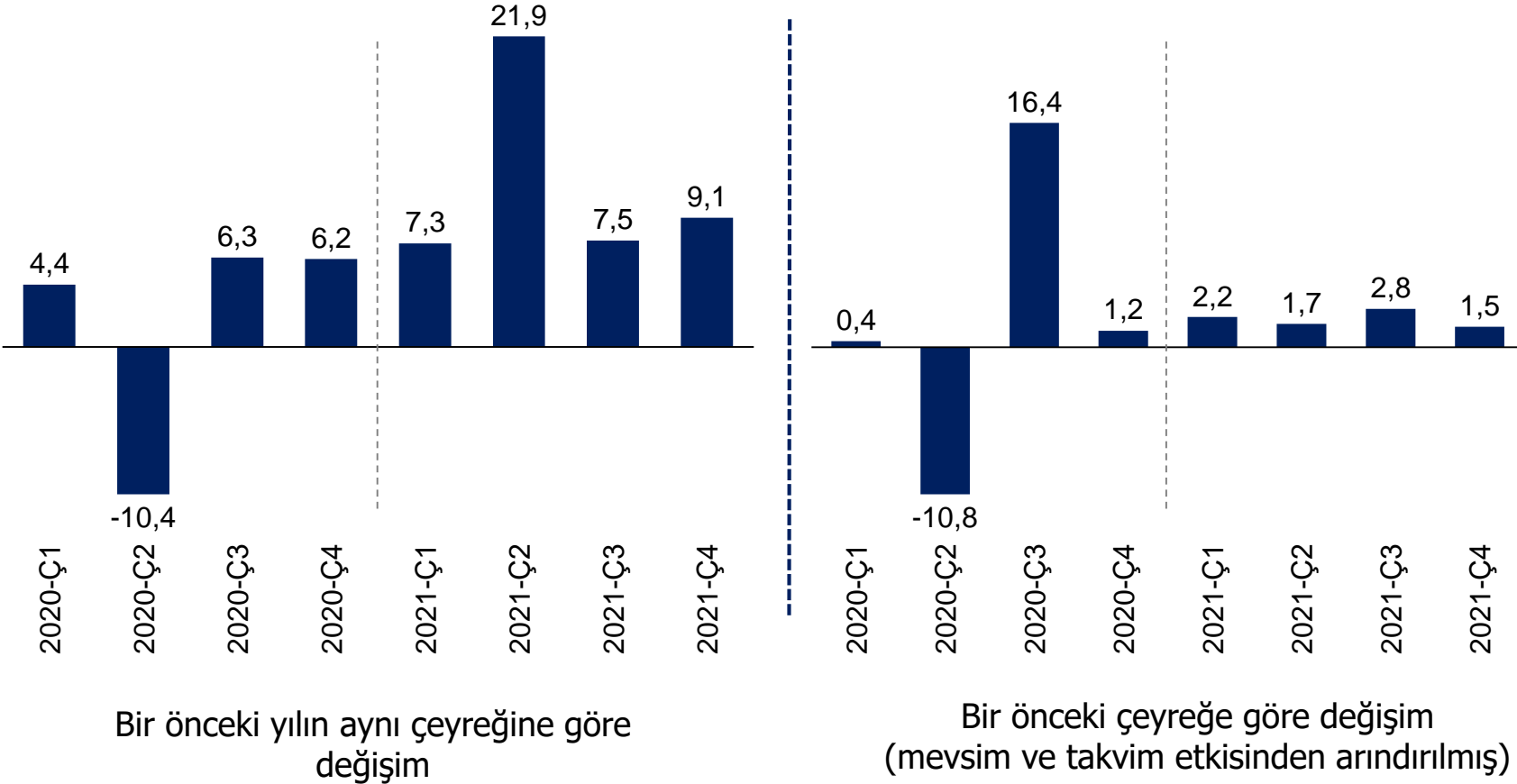
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim ve harcama yönünden katkılar
  - Potansiyel GSYİH Endeksi
- Üretim
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Öncü göstergeler
  - Kapasite Kullanım Oranı (KKO)
- Satışlar
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Ekonomik Güven Endeksi

GSYİH dördüncü çeyrekte %9,1 oranında artmıştır.

Ana eğilim pozitif ve ılımlı büyümenin bu çeyrekte de devam ettiğini göstermektedir.

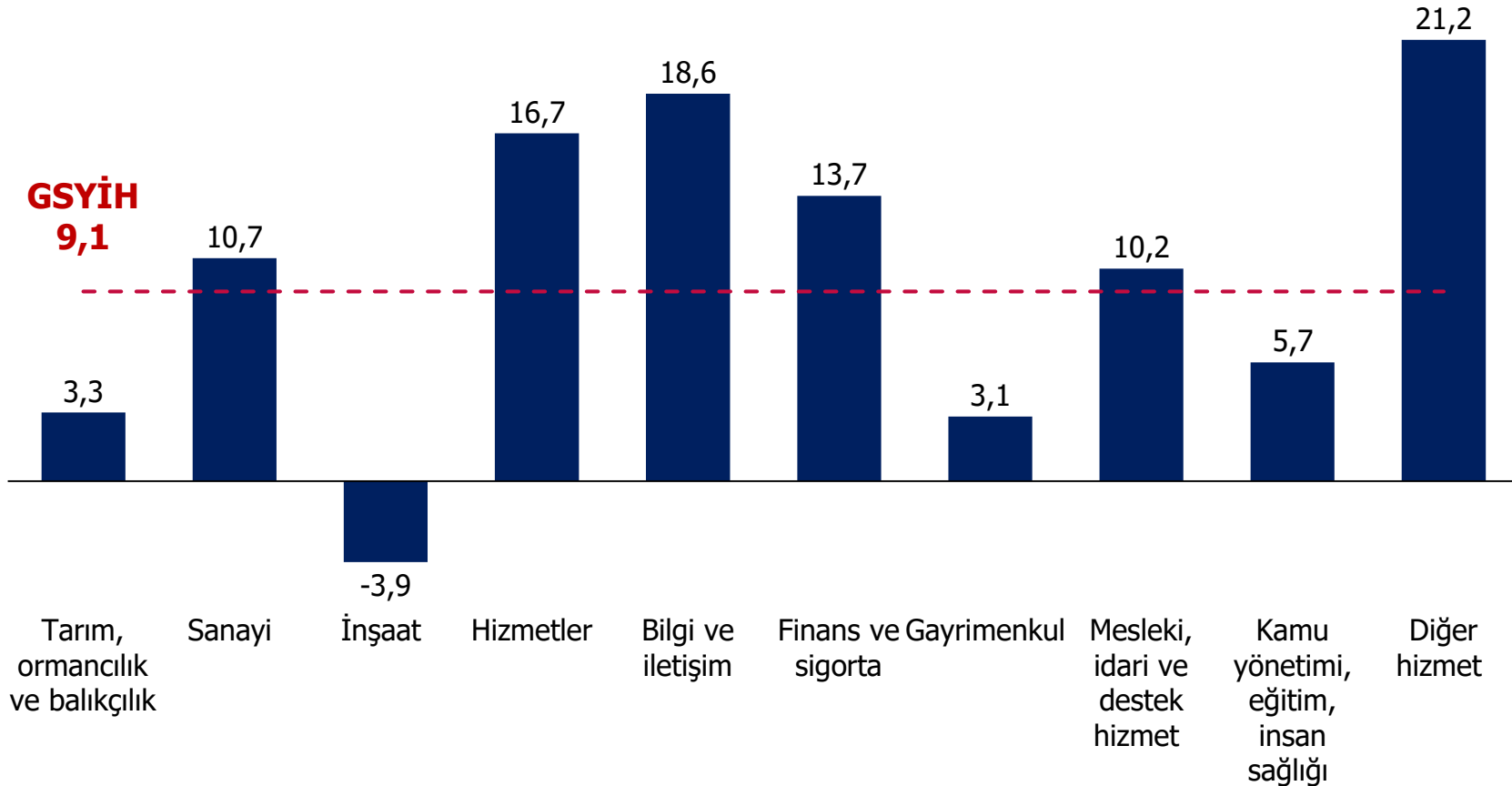
GSYİH büyüme hızı (%) 2020 Ç1 - 2021 Ç4

Hizmetler ve sanayi büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

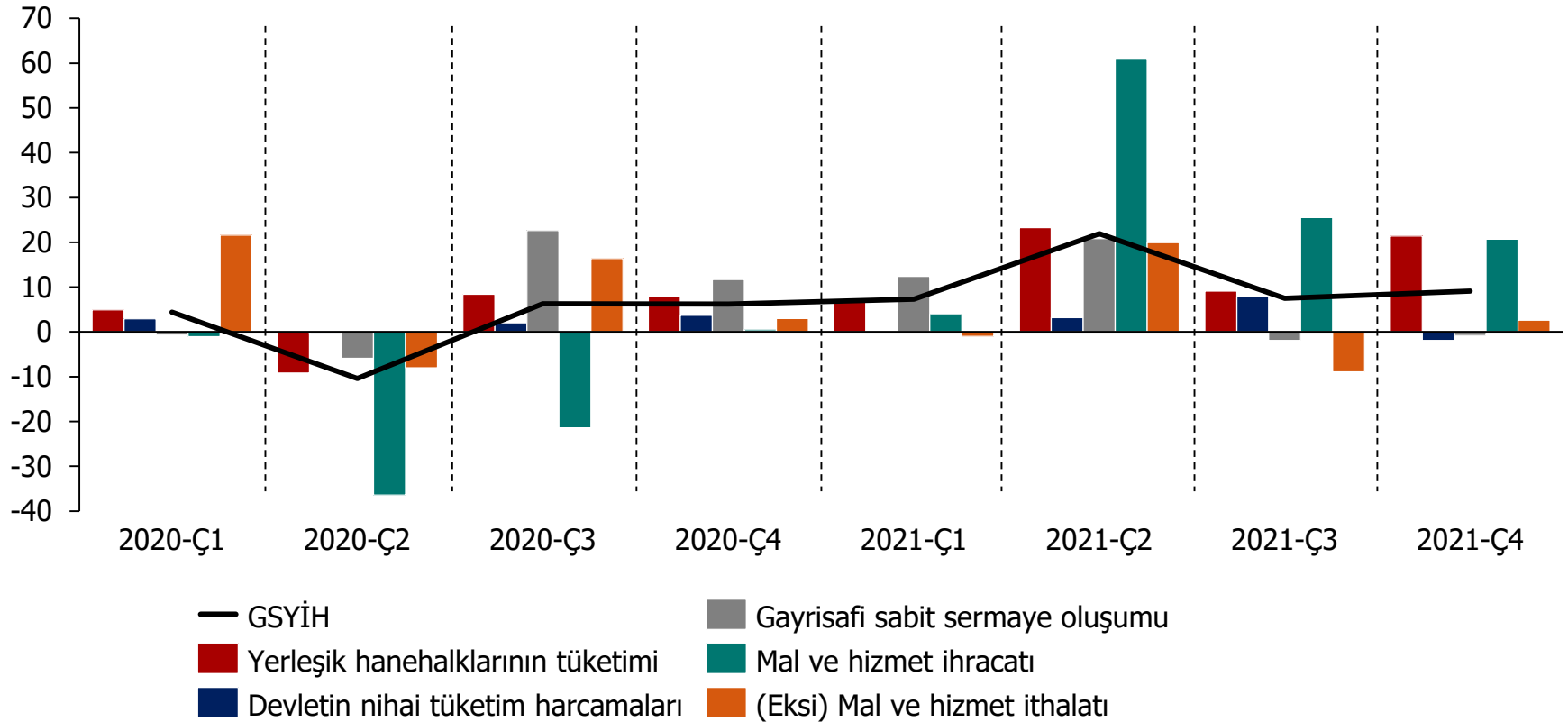
Tarım sınırlı oranda artarken, inşaat sektöründe daralma devam etmektedir.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2021 Ç4

İhracat ve özel tüketim büyümeyi destekleyen temel harcama gruplarıdır.
Yatırım ve devletin tüketim harcamaları daralmış, net ihracatın katkısı ise azalmıştır.

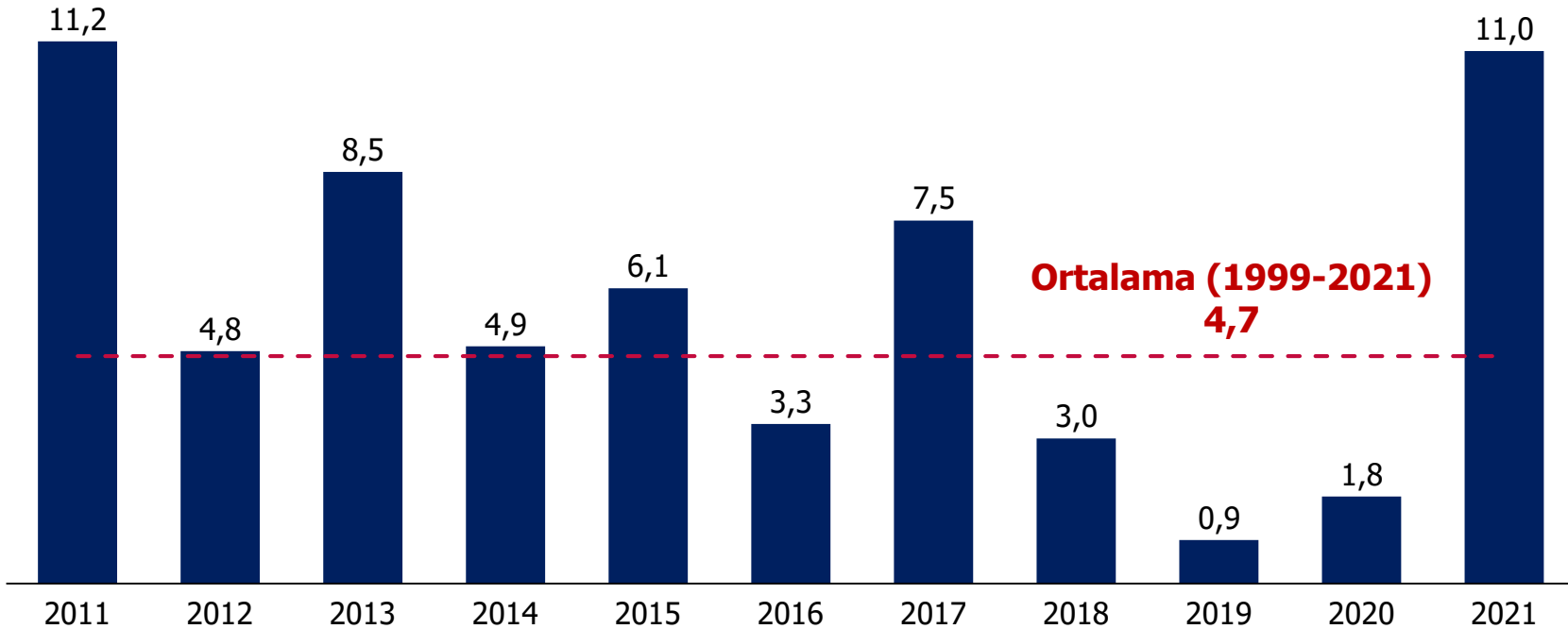
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

2021 yılında büyüme %11 oranında gerçekleşmiştir.

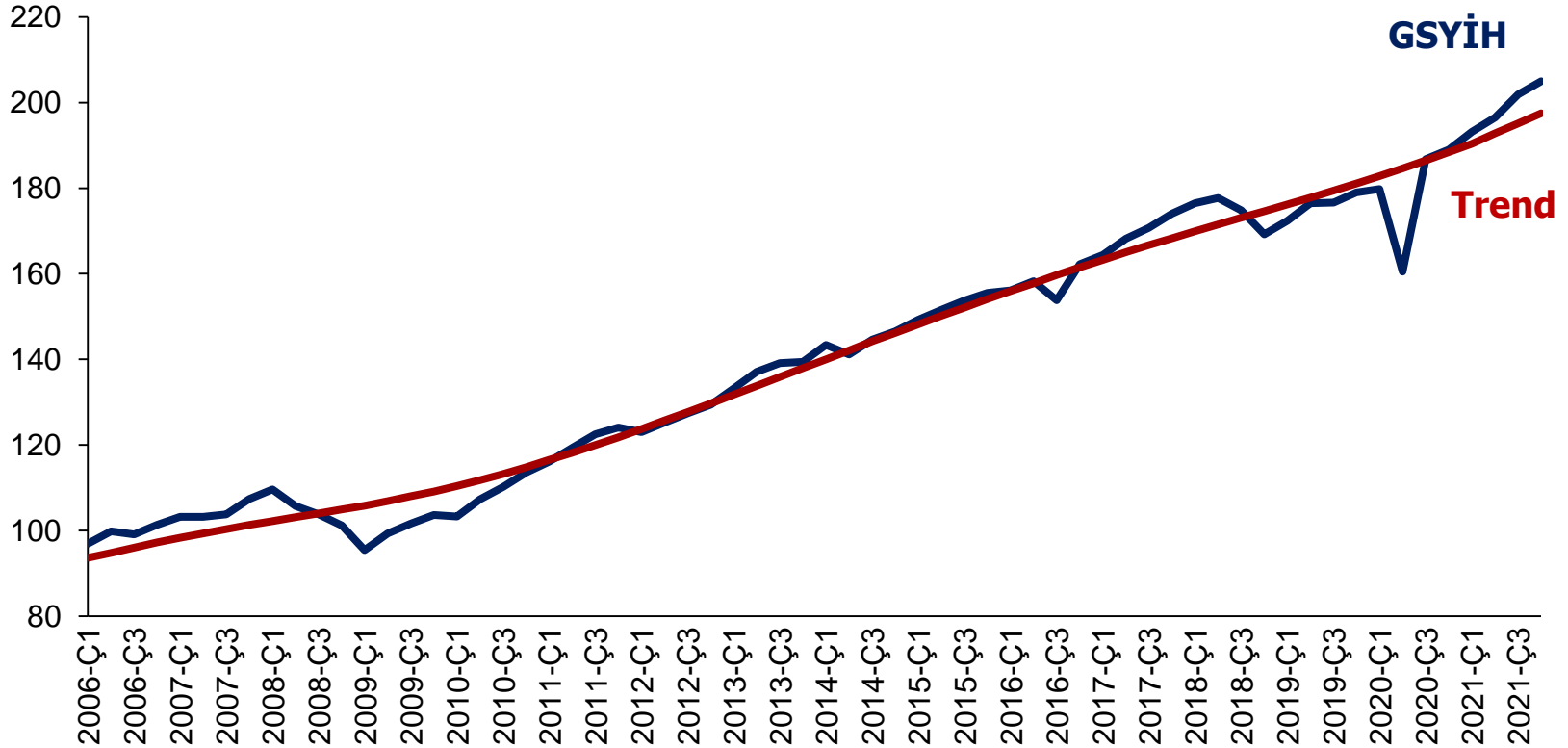
Bu oran son 10 yılın en yüksek büyüme oranıdır.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 - 2021

Büyümenin mevcut eğilimi potansiyelin üzerinde görünmektedir.
2020 yılının son çeyreğinden itibaren bu eğilim güçlenmiştir.

GSYİH ve Potansiyel GSYİH Endeksi (mevsimsellikten arındırılmış) 2006 Ç1 - 2021 Ç4

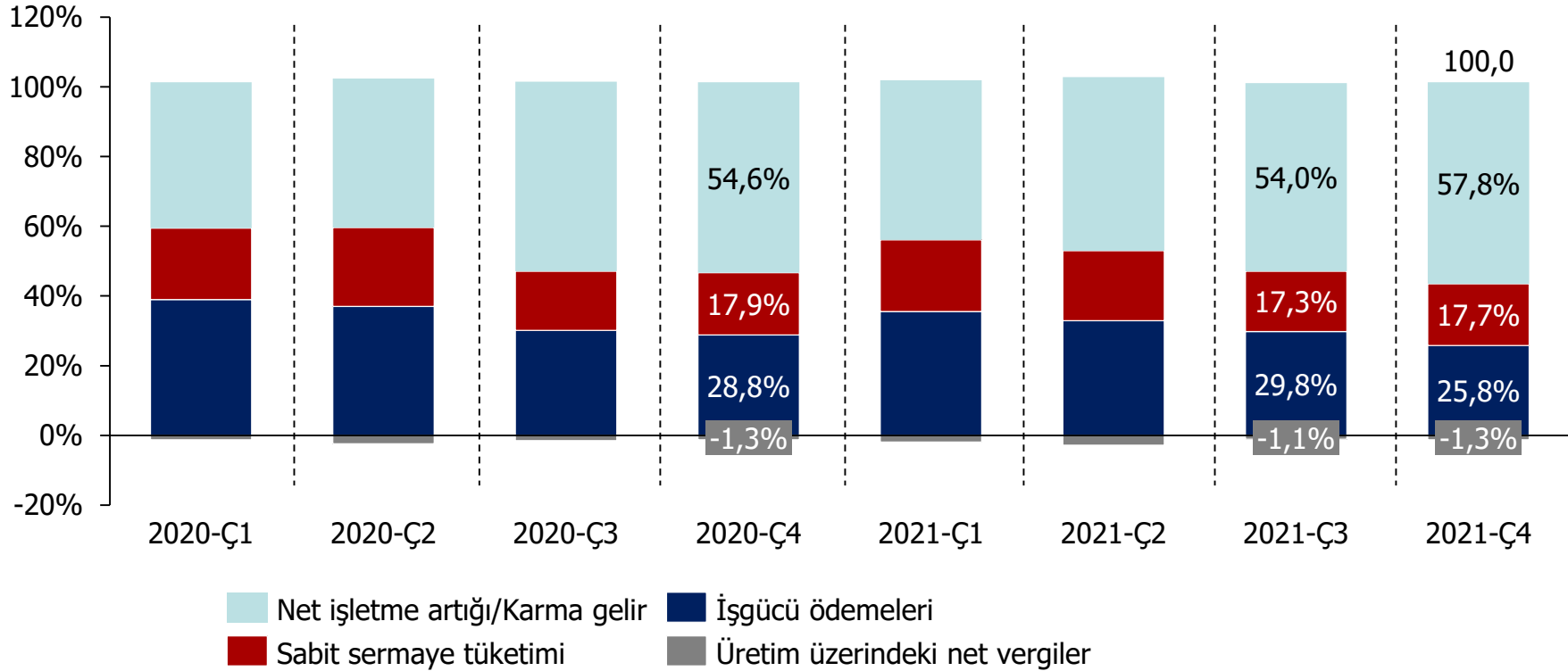

İşgücü ödemelerinin katma değer içindeki payı gerilemiştir.

İşgücü ödemelerinin payı geçen yıla göre 3 puan gerilerken, net işletme artığı/karma gelirin payı ise 3,2 puan artmıştır.

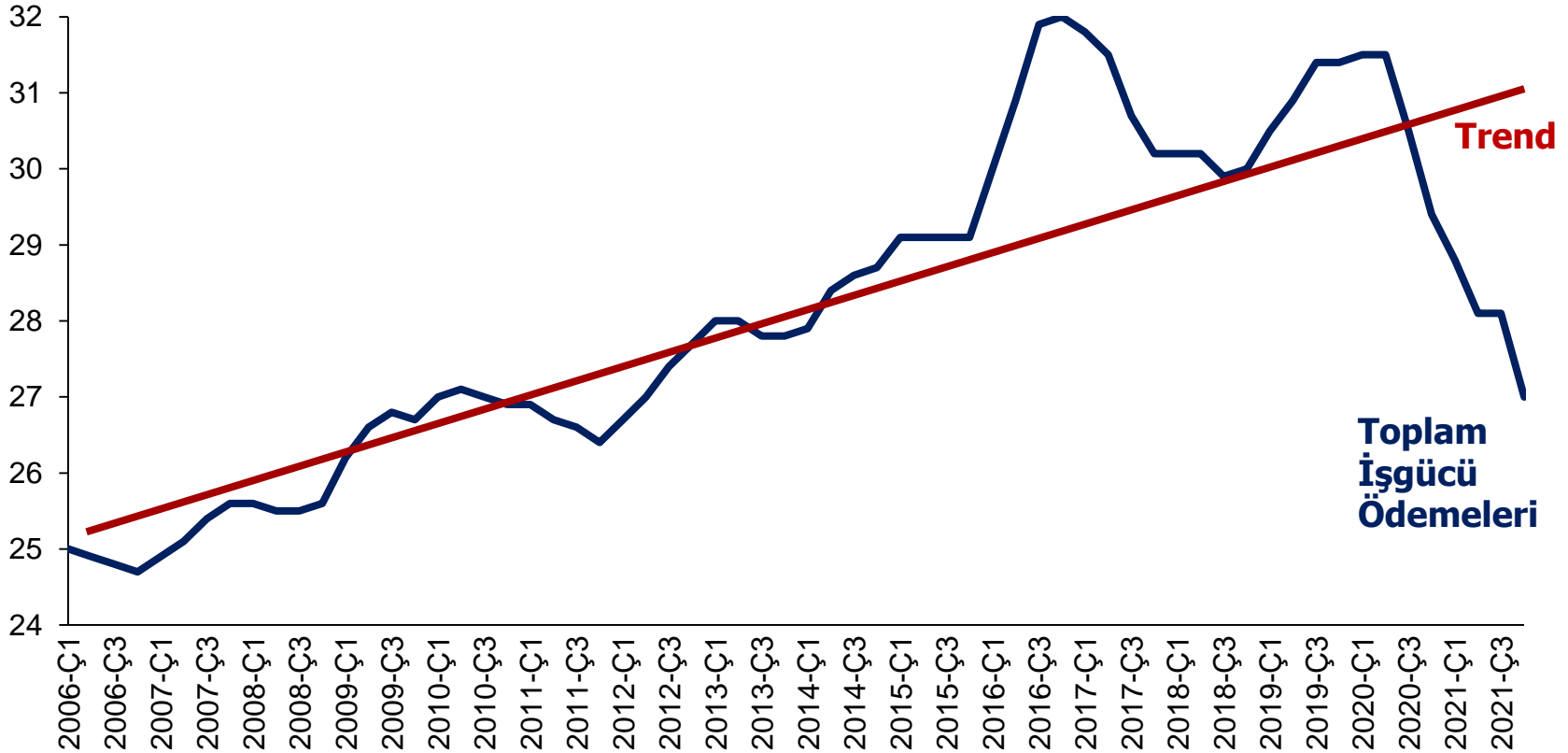
GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (Gayrisafi Katma Değer içindeki pay, %) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

İşgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı uzun dönemli eğiliminin oldukça altındadır.

İşgücü ödemelerinin GSYİH payı son altı çeyrekte 4,5 puan gerilemiştir.

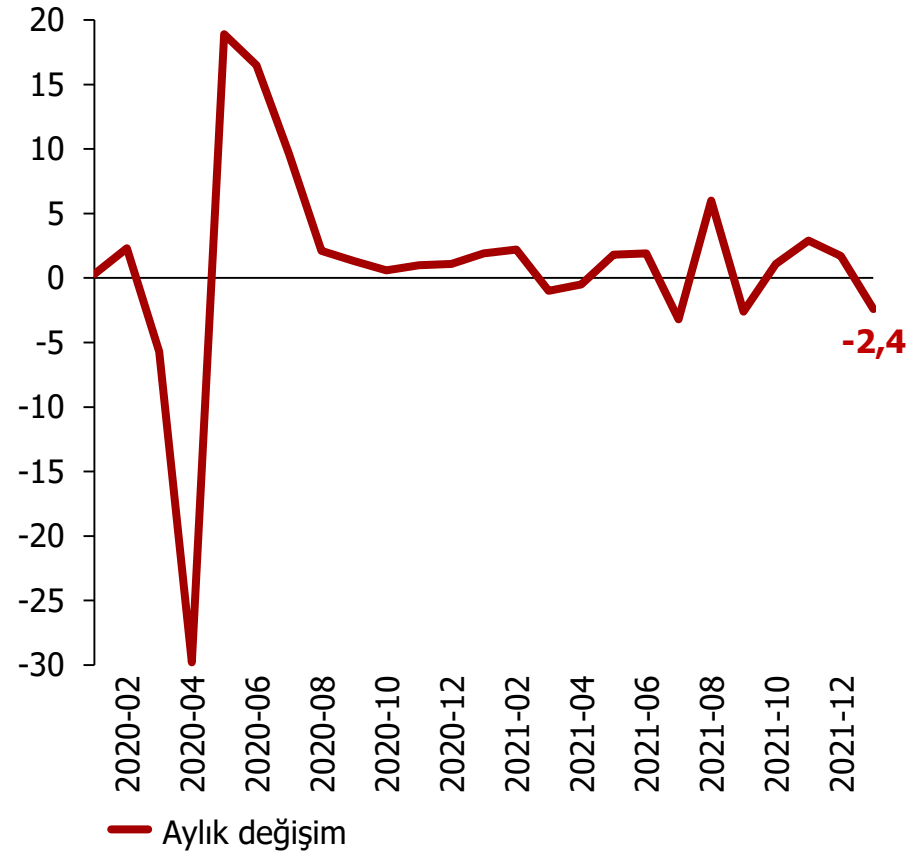
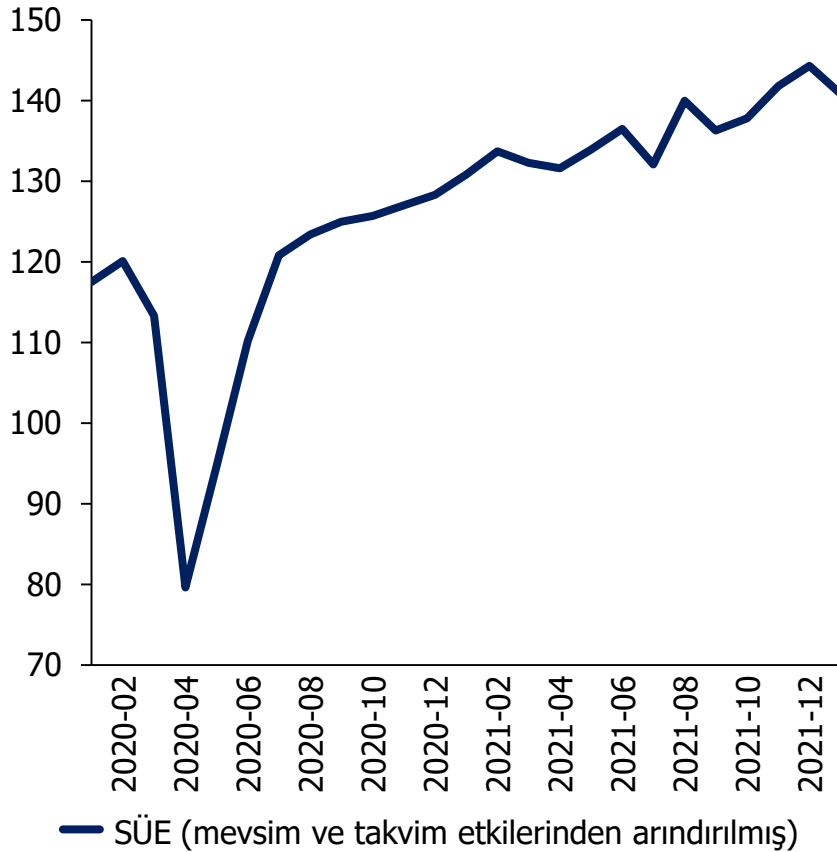
Toplam İşgücü Ödemeleri / GSYİH (yıllıklandırılmış, %)
2006 Ç1– 2021 Ç4

Sanayi üretimi Ocak ayında gerilemiştir.

Ana eğilim sanayi üretiminin hız kestiğini göstermektedir.

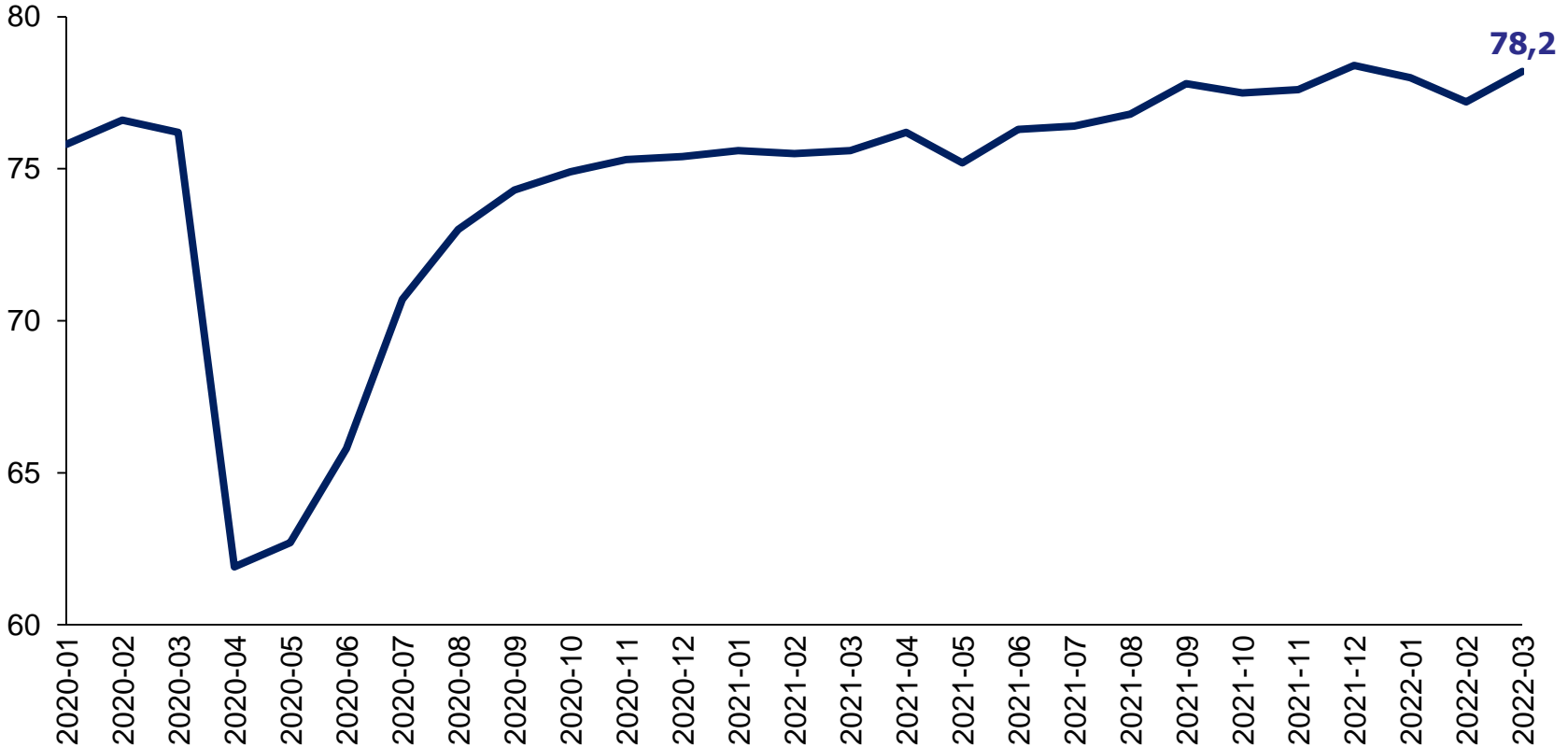
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Ocak 2022

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı (KKO) Mart ayında 1 puan yükselmiştir.

KKO 2021 yıl sonunda yüzde 78,4 seviyesinde iken, Ocak-Mart 2022 döneminde 77,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)
Ocak 2020 – Mart 2022

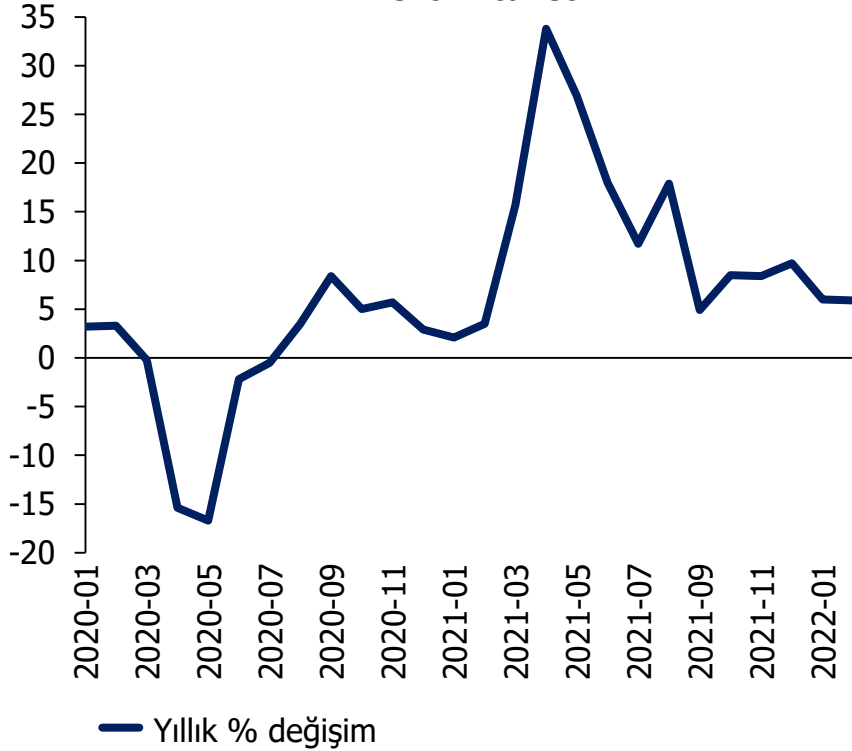

Öncü göstergeler de aşağı yönlüdür.

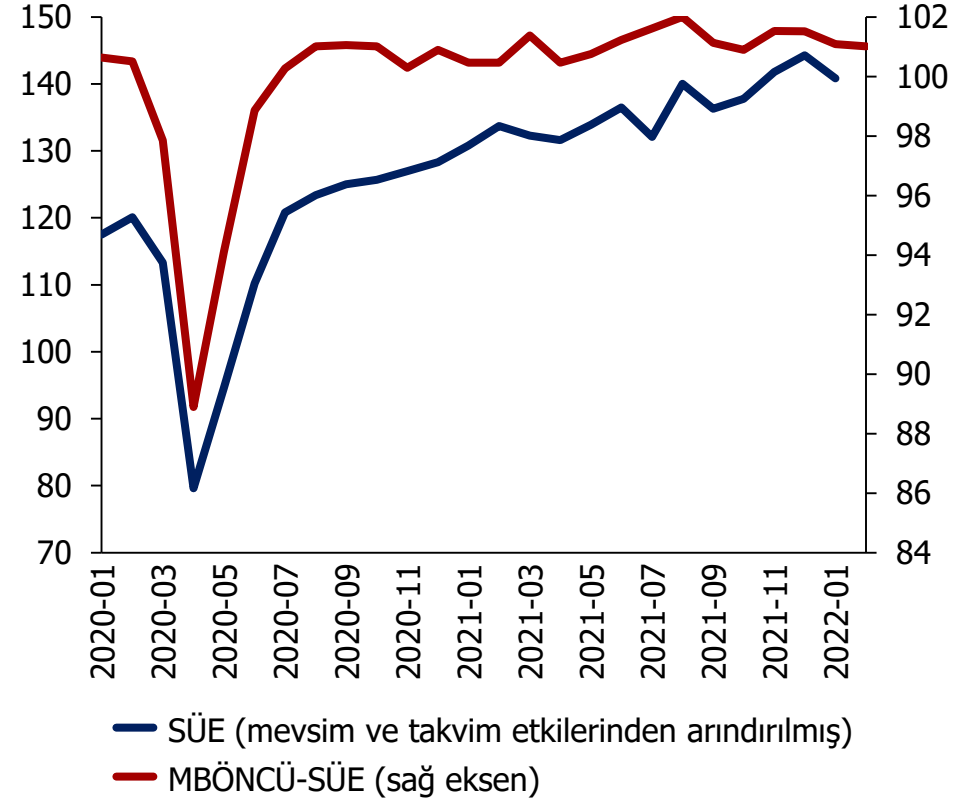
Ocak-Şubat aylarında elektrik tüketiminin yıllık artışı yaklaşık 4 puan gerilemiştir. Bileşik öncü gösterge de benzer eğilimdedir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2020 – Şubat 2022)

Elektrik tüketimi

MBÖNCÜ

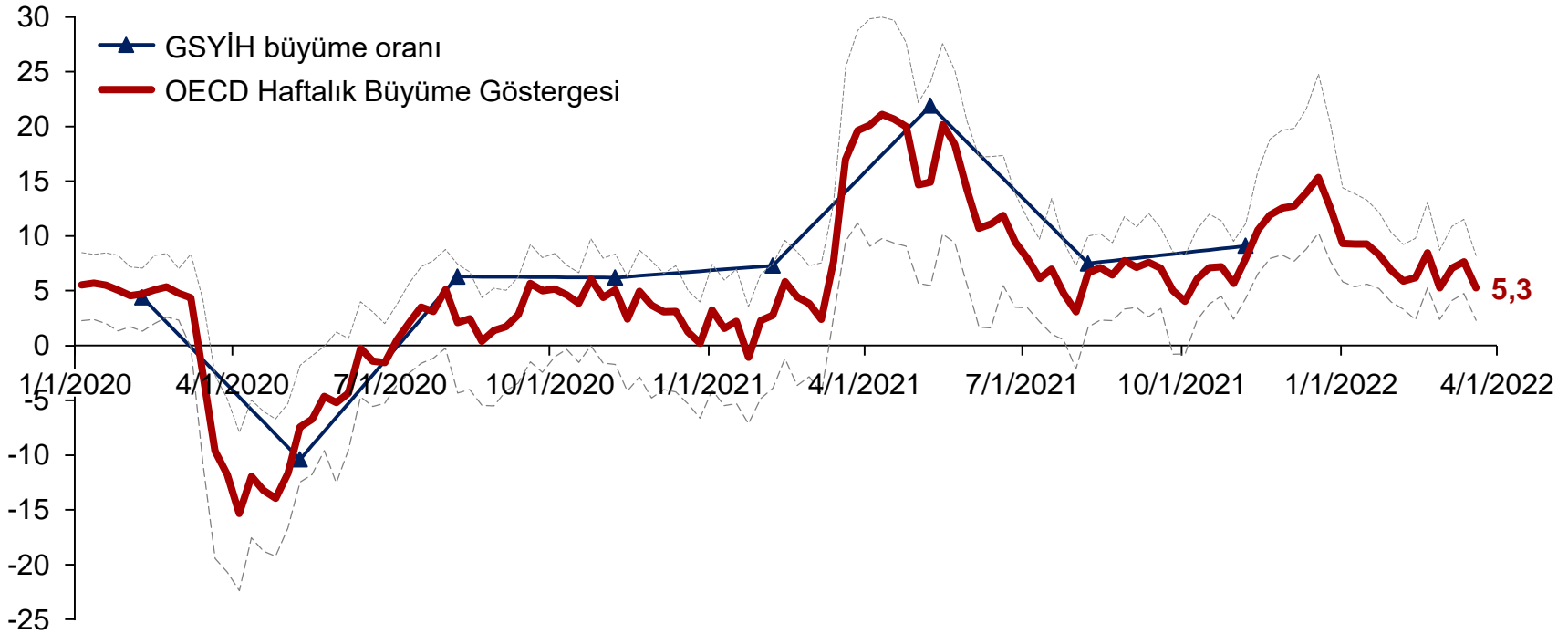

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı veriler de büyümede yavaşlamaya işaret etmektedir.
OECD Haftalık Büyüme Göstergesi yıl başından bu yana gerilemektedir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %) 5 Ocak 2020 – 20 Mart 2022

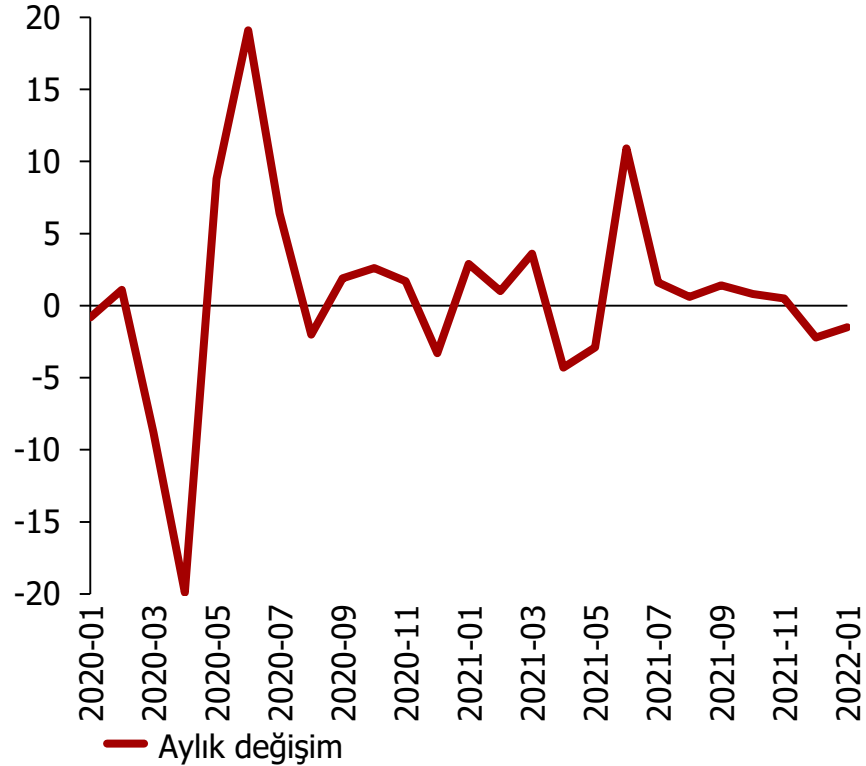
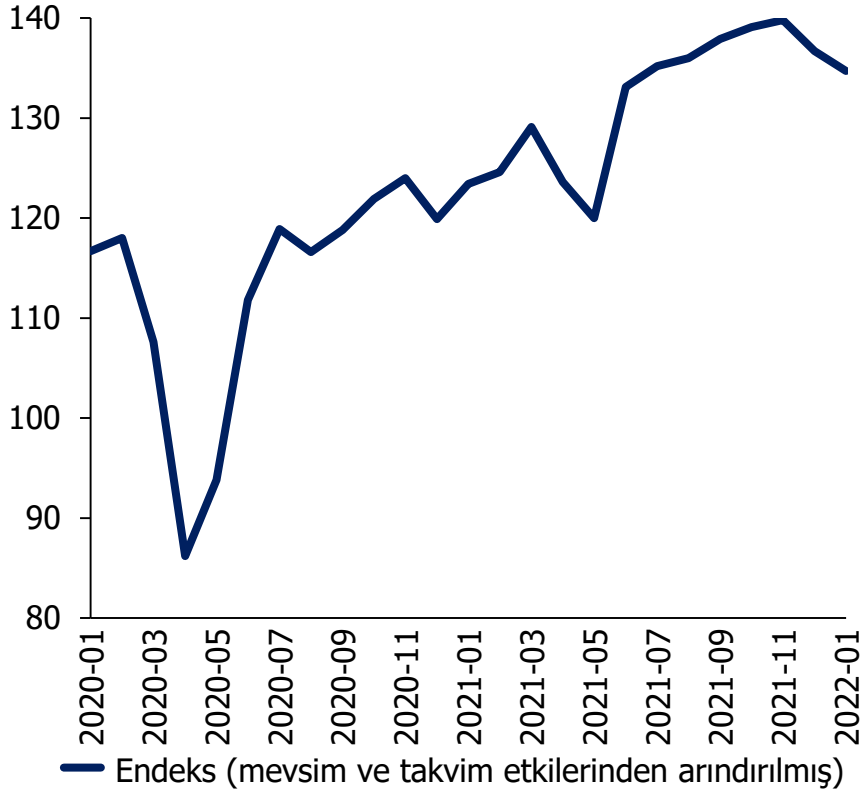
Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirmesi

* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkındaki bilgileri bir araya toplar. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır.

Perakende satışlar Ocak ayında gerilemiştir.

Perakende satışların 2021 yılının ikinci yarısından itibaren süregelen artış eğilimi son iki ayda tersine dönmüştür.

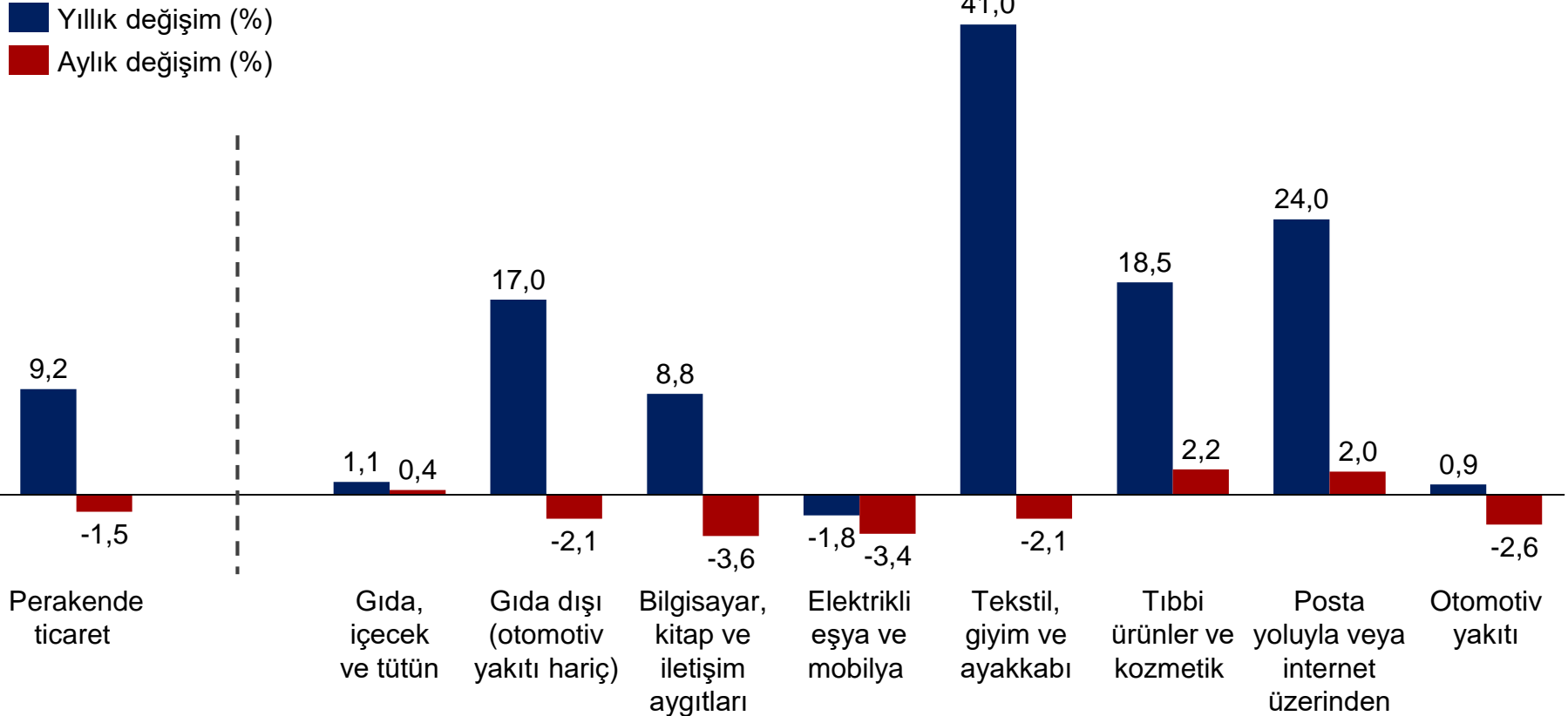
Perakende Satış Hacim Endeksi (Ocak 2020 – Ocak 2022)

Ocak ayında tıbbi ürünler dışında tüm sektörlerde satışlar aylık olarak gerilemiştir.

Tekstil ve ayakkabı, tıbbi ürünler ile gıda dışı tüketim mallarında yıllık artışlar yüksektir, internet üzerinden alışverişler de pandemi sonrası önem kazanmıştır.

Sektörel perakende satış hacmi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, %) Ocak 2022

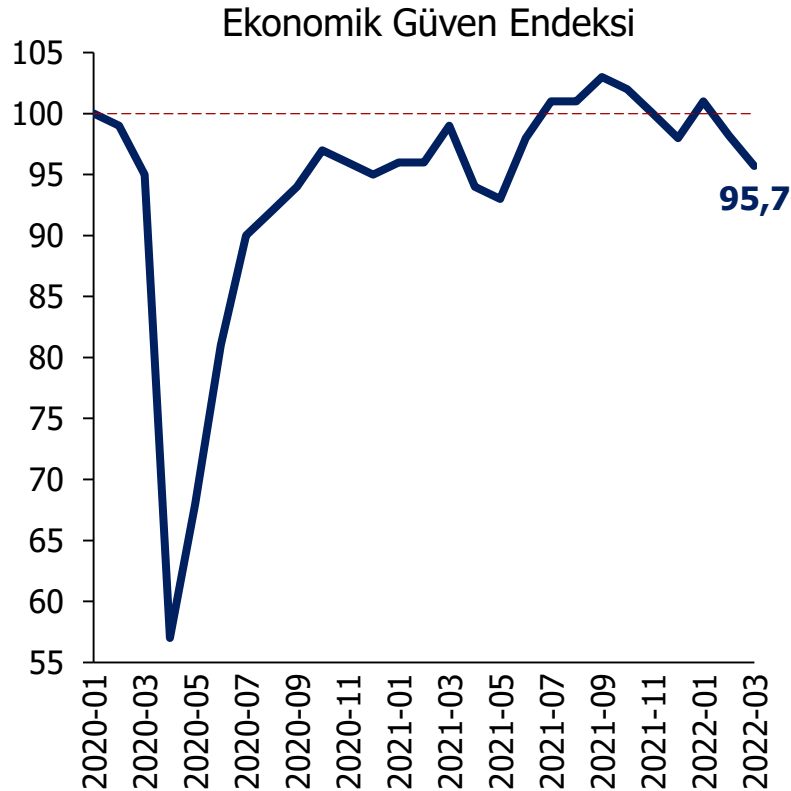

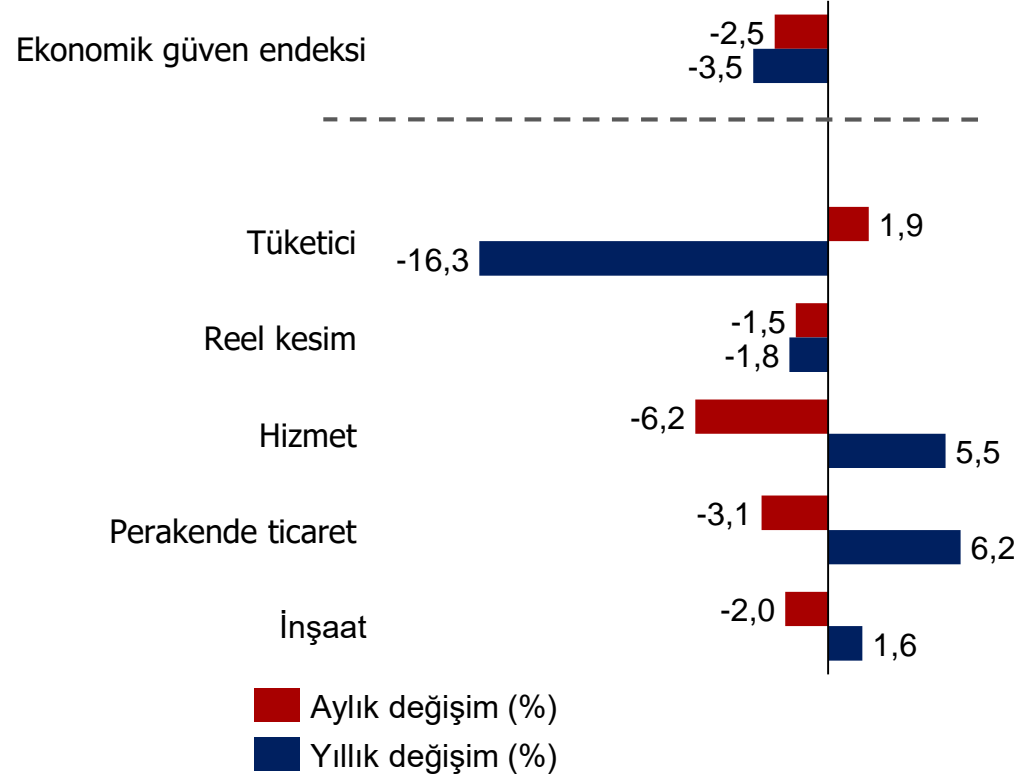
Ekonomik Güven Endeksi son iki ayda 5,1 puan gerilemiştir.

Tüketici güven endeksi dışında tüm sektörel güven endeksleri geçen aya göre düşmüştür, en yüksek değişim hizmet sektöründe gözlenmiştir.

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2020 – Mart 2022)

Sektörel güven endeksleri (Mart 2022)

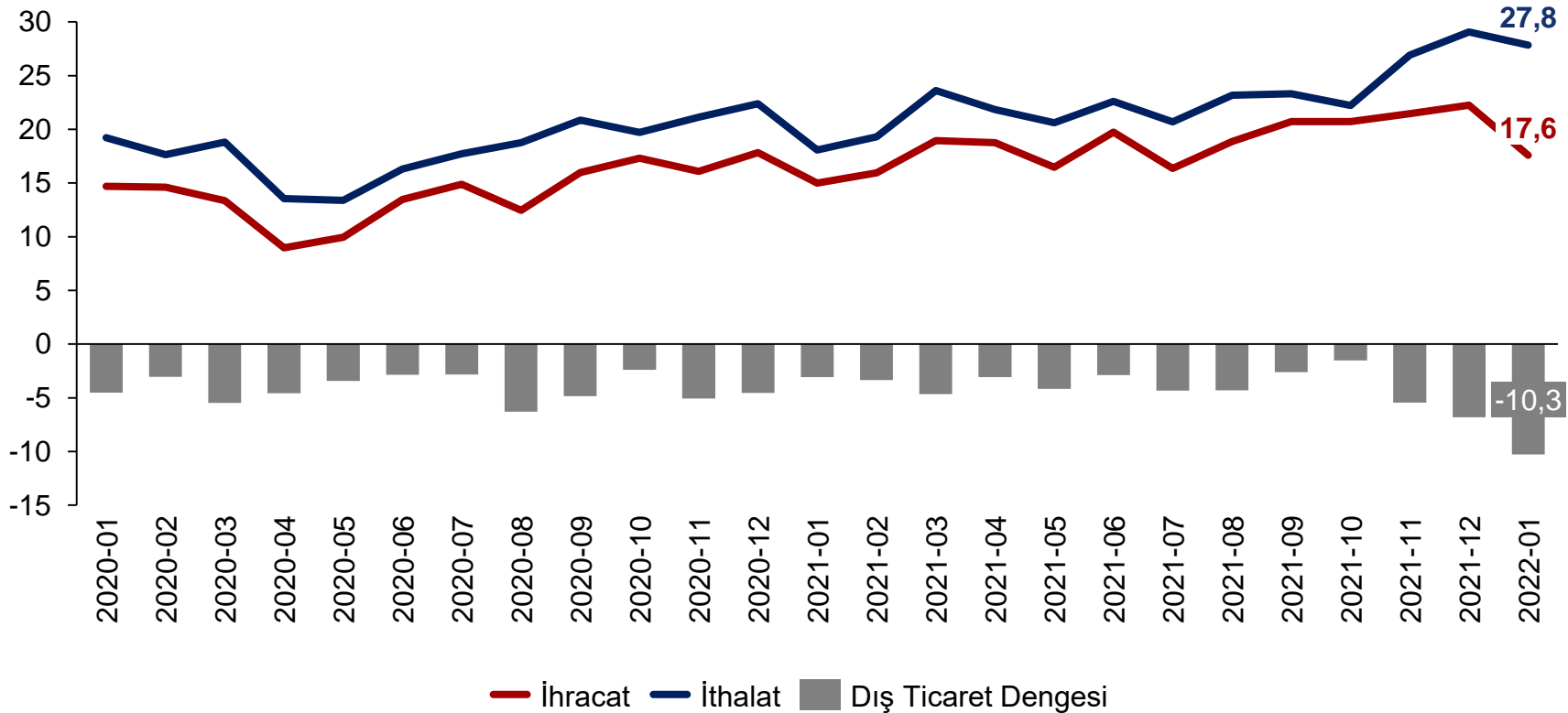
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri

Ocak ayında ithalat hızlanmış, dış ticaret açığı artmıştır.

Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat %17,2, ithalat %54,2 artmış, dış ticaret açığı da 10,3 milyar dolara yükselmiştir.

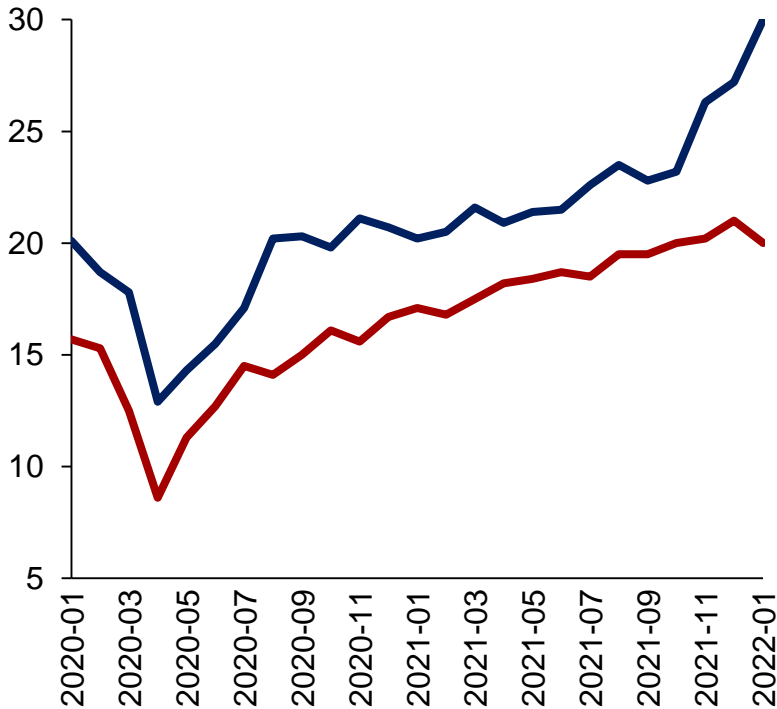
İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2020 – Ocak 2022

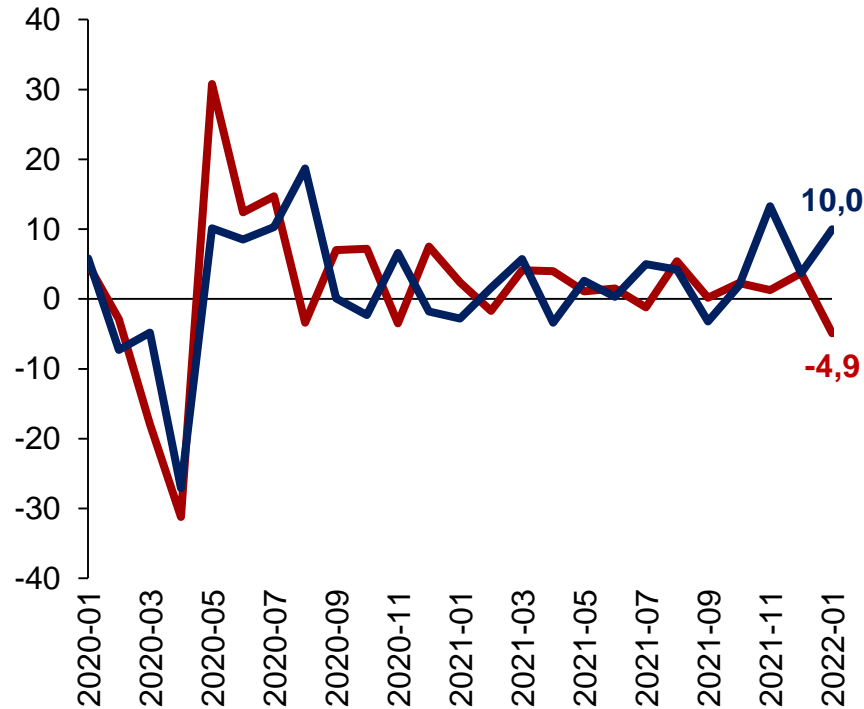
Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde ihracat gerilerken, ithalat artmaktadır.

Ocak ayında ithalat bir önceki aya göre %10 oranında artarken, ihracat %4,9 oranında gerilemiştir.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2020 – Ocak 2022

— İhracat — İthalat

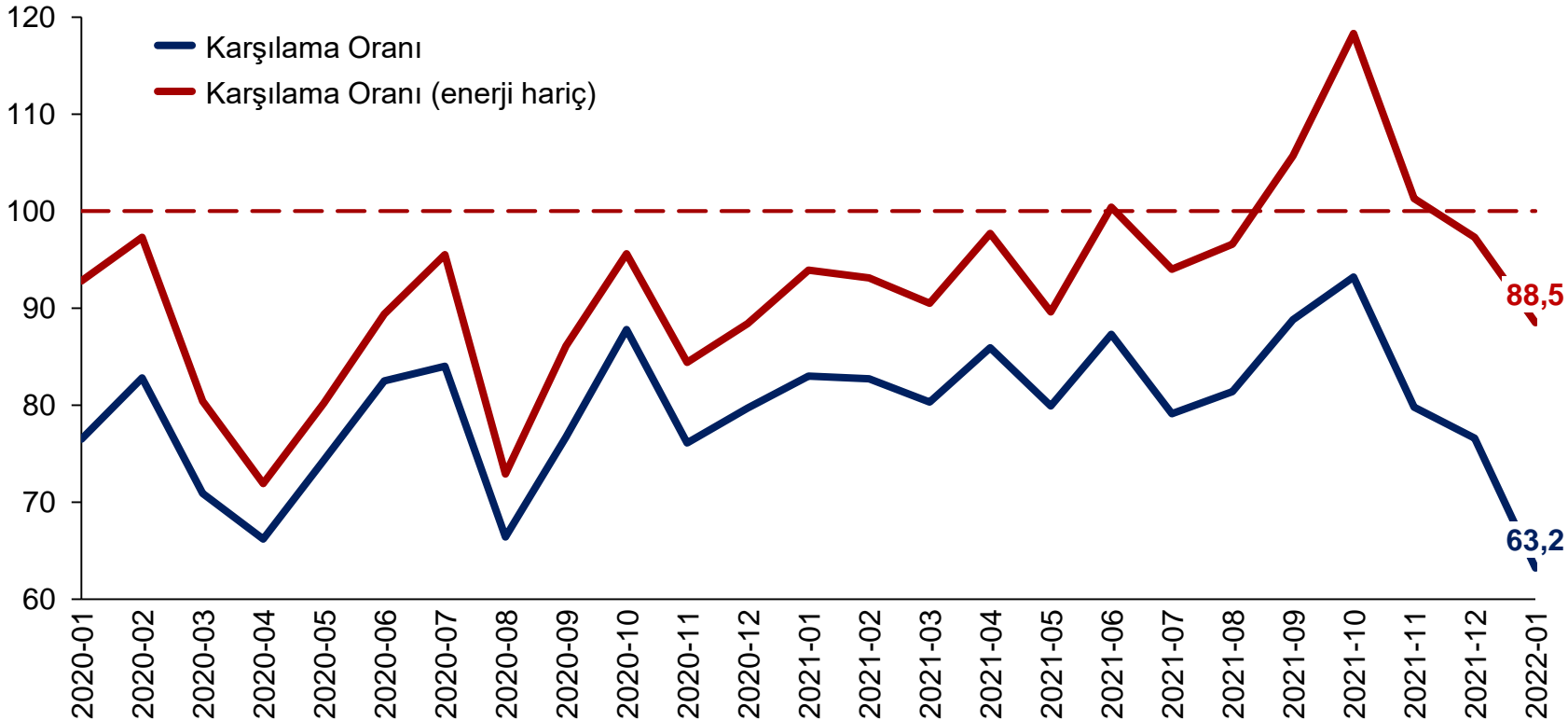
— İhracat - önceki aya göre değişim (%)

— İthalat - önceki aya göre değişim (%)

İhracatın ithalatı karşılama oranı son üç ayda 30 puan gerilemiştir.

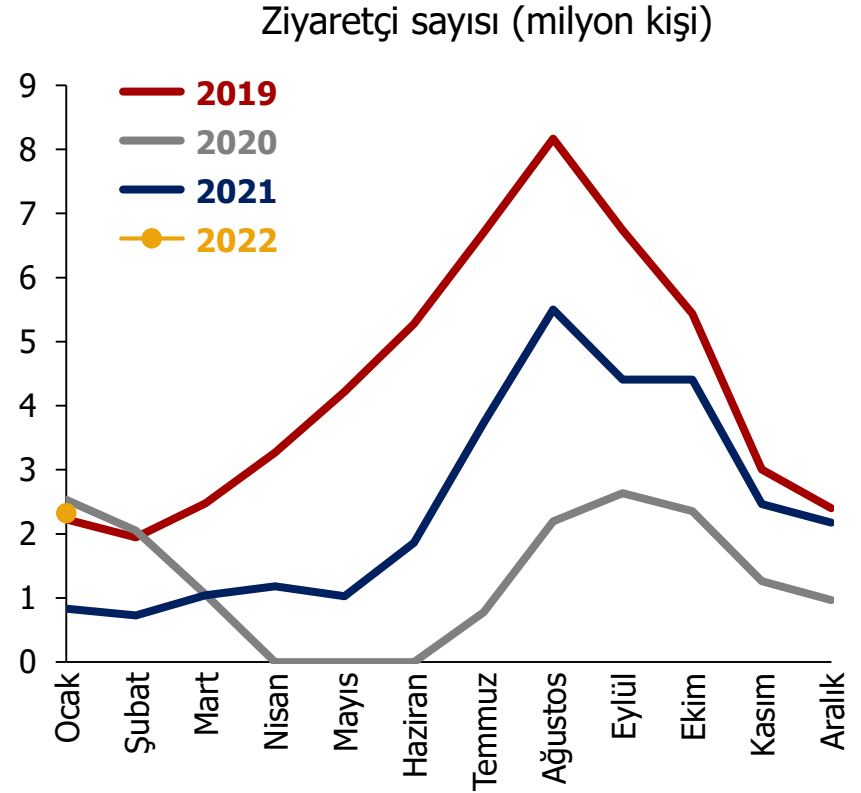
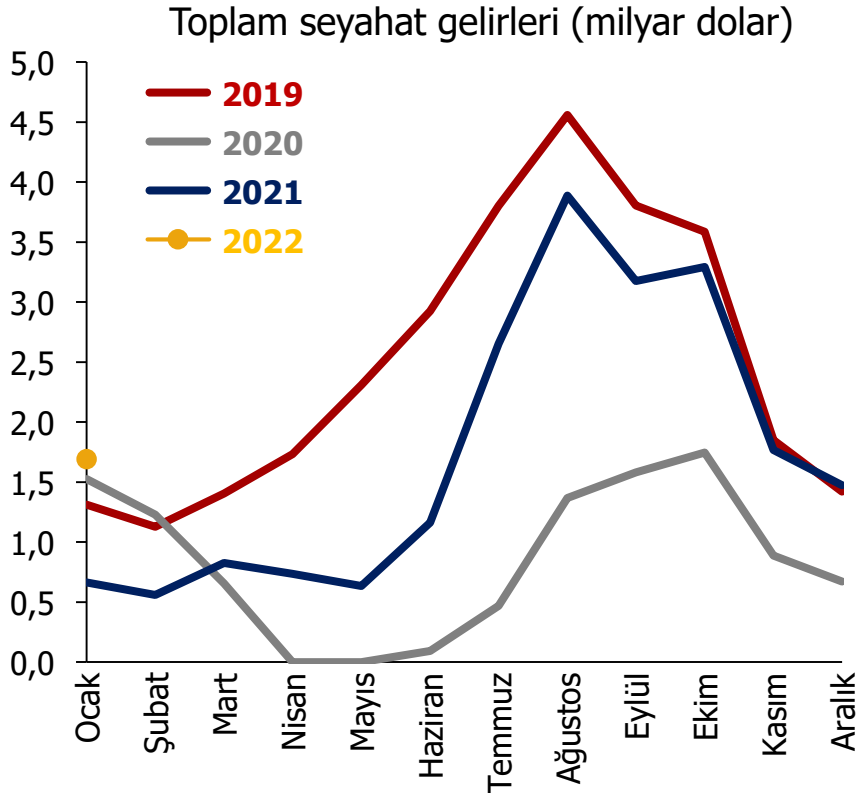
Enerji hariç kalemlerde karşılama oranı Ekim ayında %118'e ulaşmış, ancak Ocak ayı itibarıyla %88,5'e düşmüştür.

İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2020 – Ocak 2022

Ocak ayında turizm gelirleri 2019 seviyesinin üzerindedir.
Yabancı ziyaretçi sayıları ise henüz pandemi öncesi seviyelerini aşmamıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Ocak 2022)

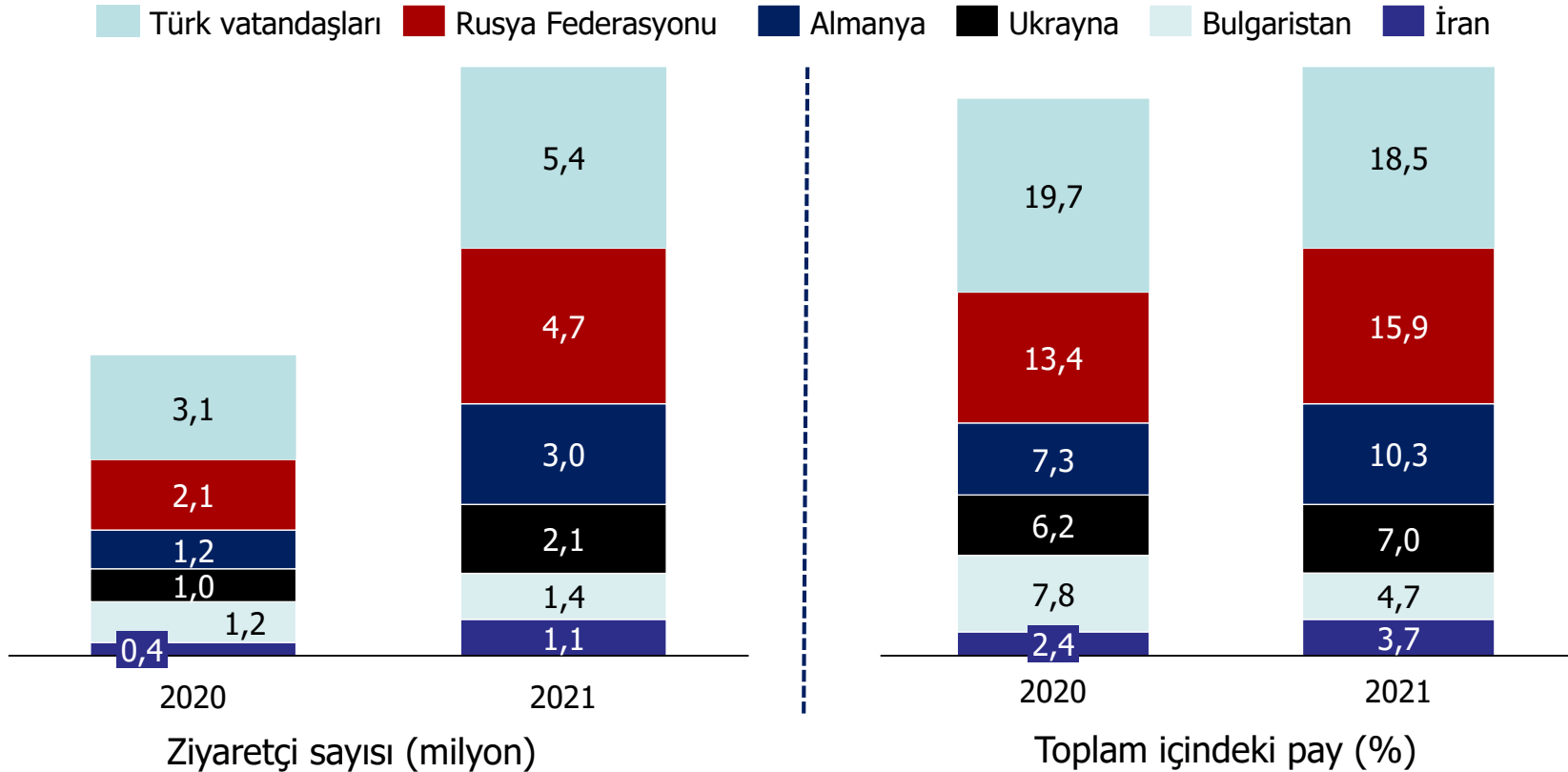
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 2020 yılı Nisan-Haziran döneminde salgının kontrolüne yönelik seyahat kısıtlamaları nedeniyle turist girişi olmamıştır. 2022 Ocak ayına ilişkin yurt dışı ikametli vatandaşlara ait ziyaretçi sayıları yabancı girişleri esas alınarak tahmin edilmiştir.

Rusya-Ukrayna eksenli jeopolitik gelişmeler turizm gelirleri üzerinde risk oluşturmaktadır.

Rusya Federasyonu ve Ukrayna'dan gelen ziyaretçilerin payı yaklaşık %23, toplam sayısı ise 7 milyona yakındır.

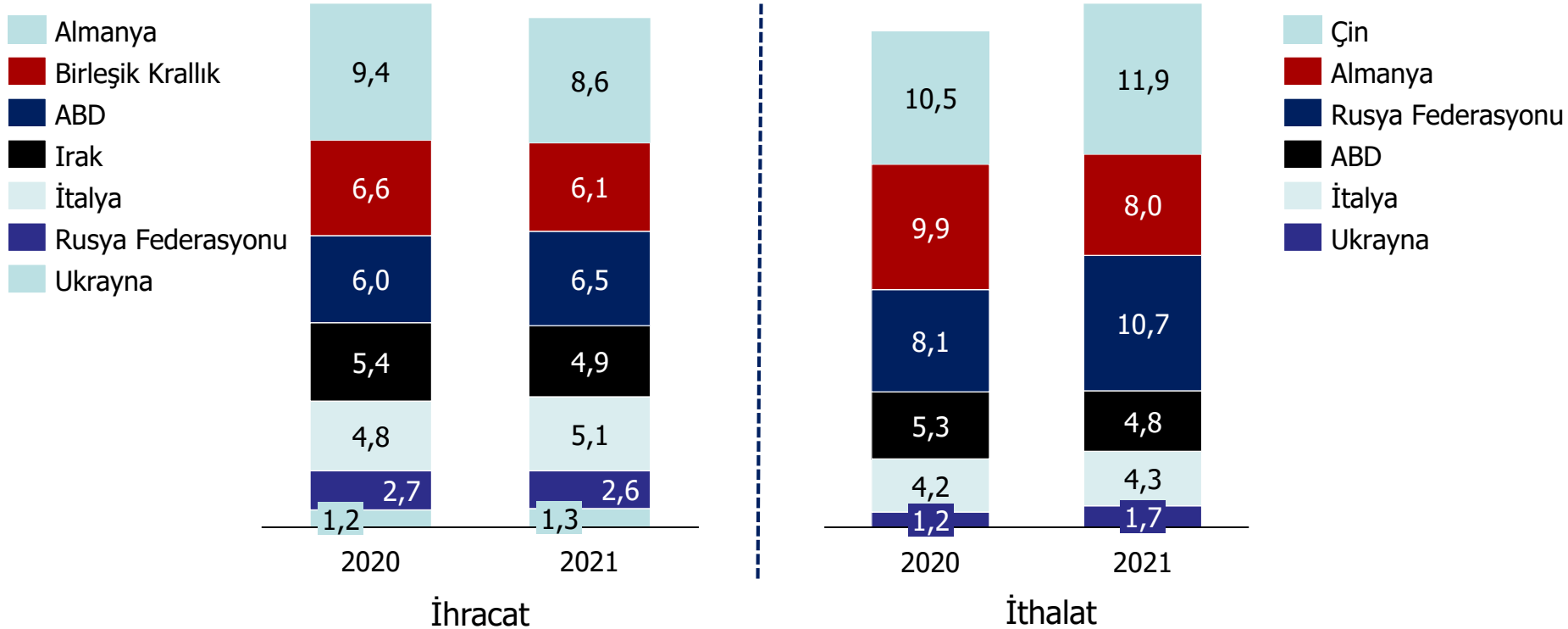
Milliyetlerine göre ziyaretçi sayısı ve payları (vatandaşlar* ve ilk 5 ülke) 2020 – 2021

Ayrıca, Rusya en büyük dış ticaret ortaklarımızdandır.

2021 yılında Rusya Federasyonu ile 5,8 milyar dolar ihracat, 29 milyar dolar ithalat yapılmıştır. Toplam ihracat içindeki payı %2,6 iken, ithalattaki payı %10,7'dir.

Ülkelere göre ihracat ve ithalat payları (ilk 5 ülke , Rusya Federasyonu ve Ukrayna, %) 2020 – 2021

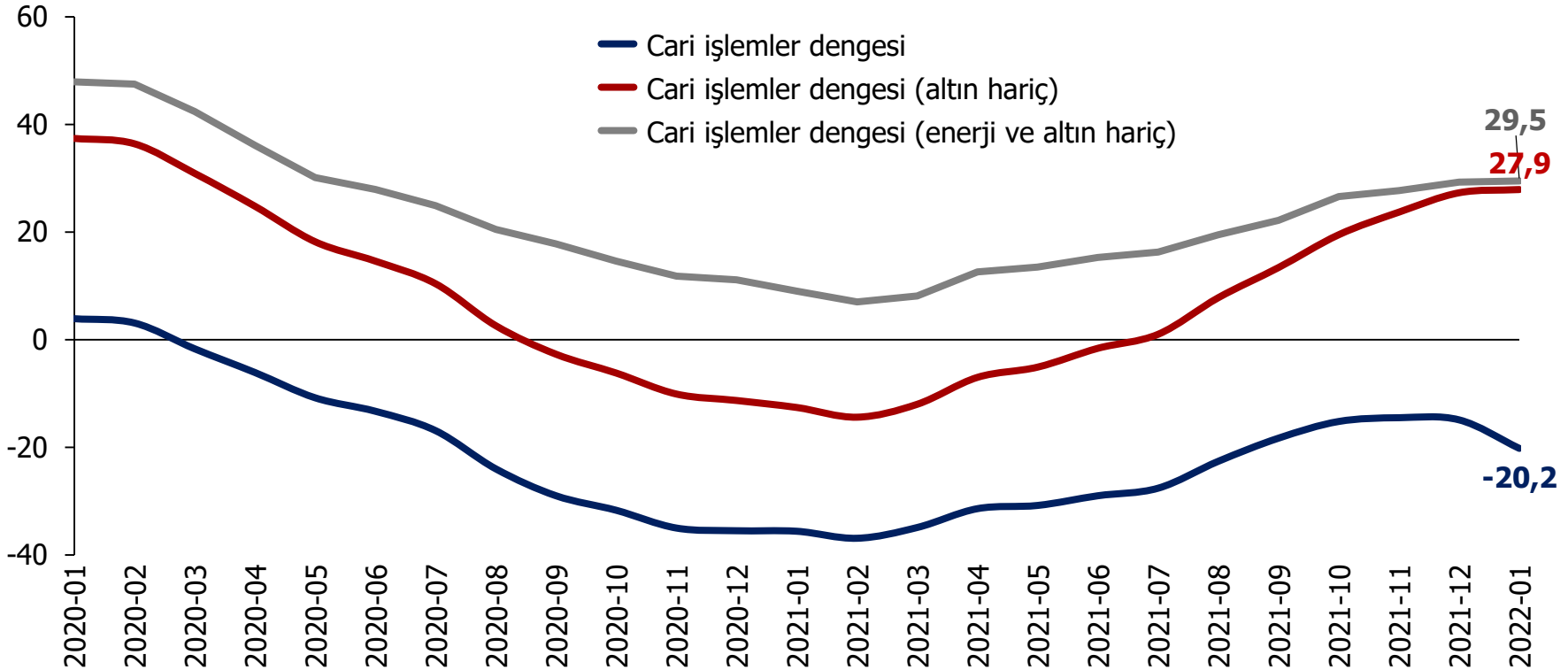

Cari işlemler açığı yıllıklandırılmış verilerde artmıştır.

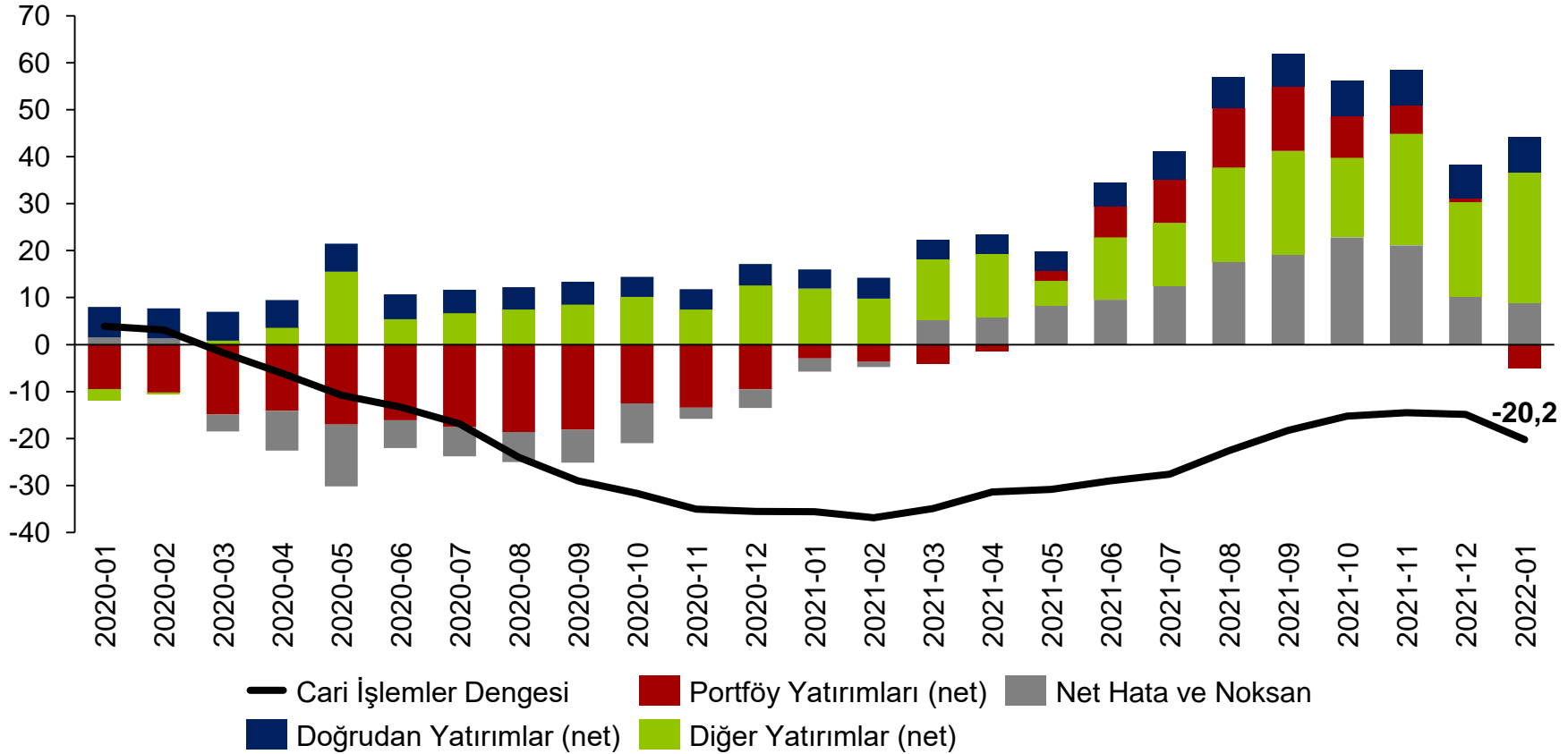
Şubat 2021'den bu yana cari işlemler açığında 20 milyar doların üzerinde iyileşme gözlenirken, bu eğilim son iki ayda tersine dönmüştür. Altın ve enerji hariç cari fazlada ise artış sınırlıdır.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 – Ocak 2022

Ocak ayı itibarıyla portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları gerçekleşmiştir.
Kredi ve mevduat kalemlerinin içerildiği sermaye girişleri (diğer yatırımlar) 27,8 milyar dolarlık katkısı ile en yüksek finansman kalemini oluşturmaktadır.

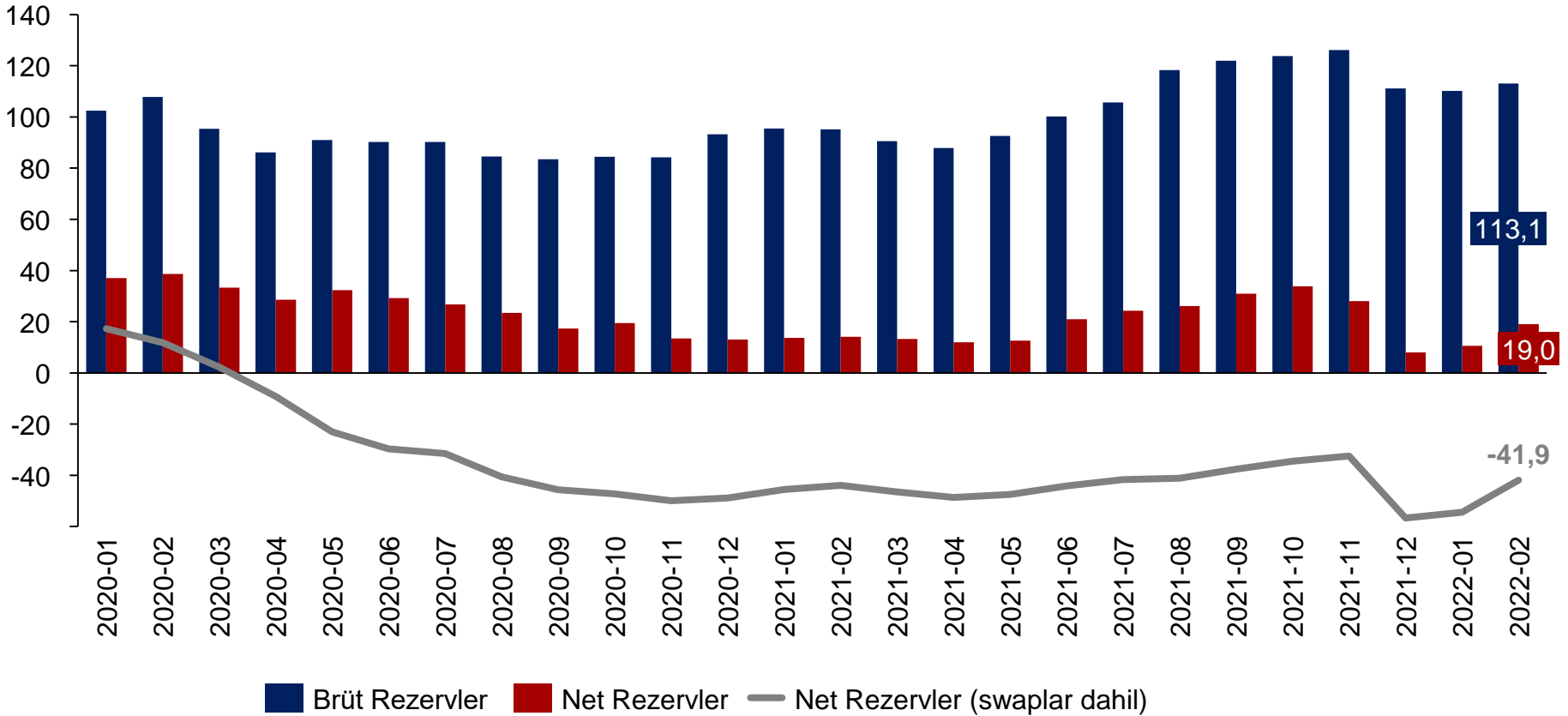
Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 - Ocak 2022

Şubat ayında Merkez Bankası rezervleri 2,9 milyar dolar artarak 113,1 milyar dolar olmuştur.

Net rezervler 8,4 milyar dolar artarak 19 milyar dolara yükselmiş, swaplar dahil net rezervler de 12,2 milyar dolar iyileşmiştir.

Merkez Bankası Rezervleri (milyar dolar) Ocak 2020 – Şubat 2022

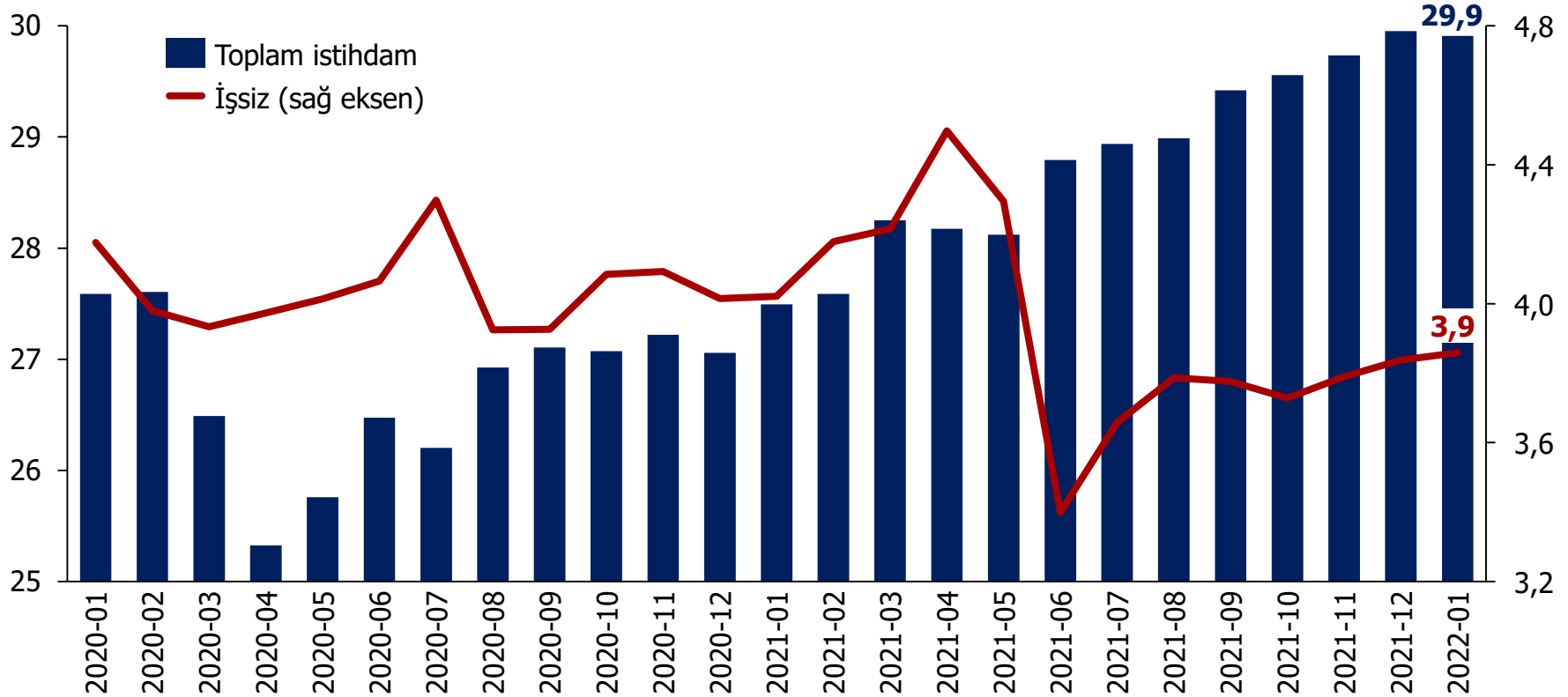

İstihdam ve İşsizlik

- Toplam ve tarım dışı istihdam
- İşgücüne katılım ve işsizlik
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı
- Kadın ve genç işsizlik oranları

Ocak ayında istihdam 43 bin gerilemiş, 29,9 milyon olmuştur.
İşsizlerin sayısındaki artış ise 21 bindir.

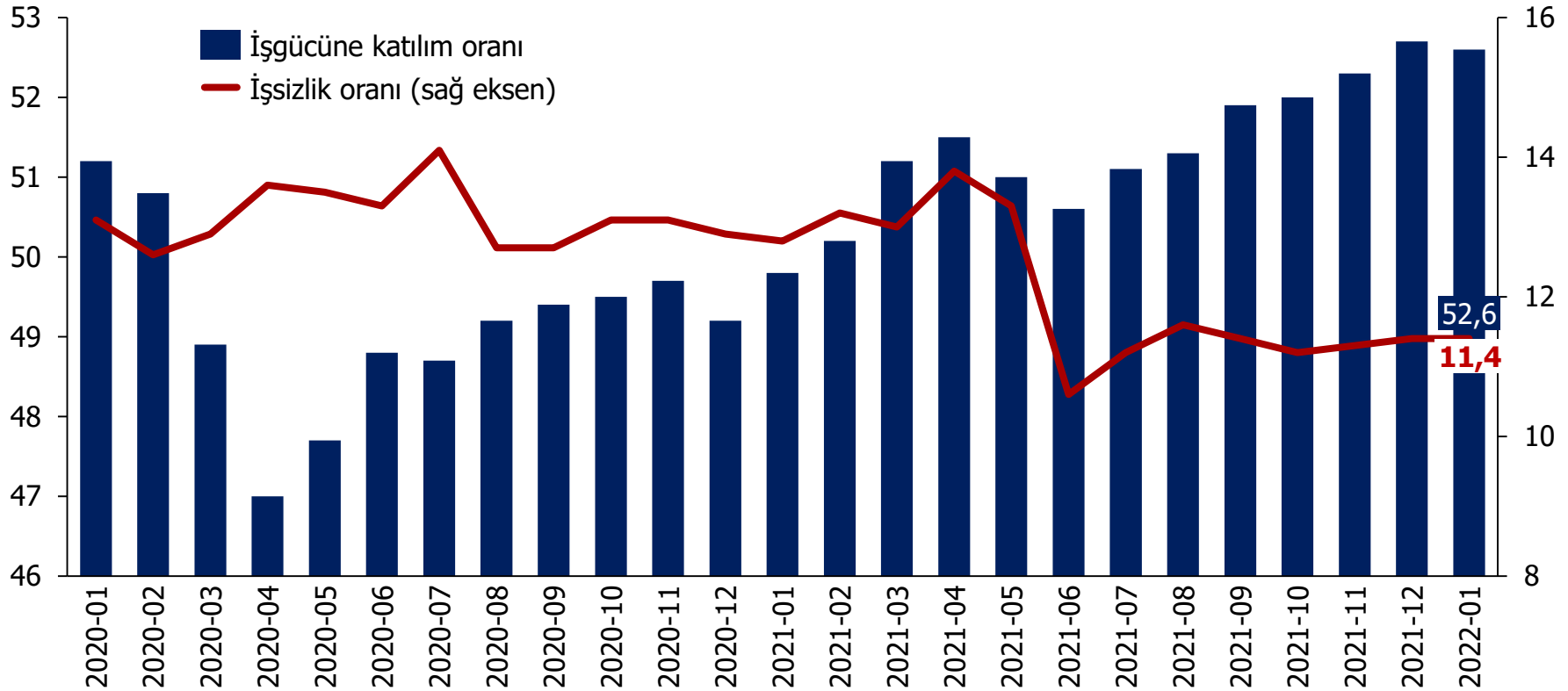
Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2020 – Ocak 2022

İşgücüne katılım oranı gerilemiş, işsizlik oranı ise sabit kalmıştır.

Ocak ayında işgücüne katılım oranı 52,6, işsizlik oranı ise 11,4'tür. Her iki oran da pandemi dönemi öncesine göre iyileşmiştir.

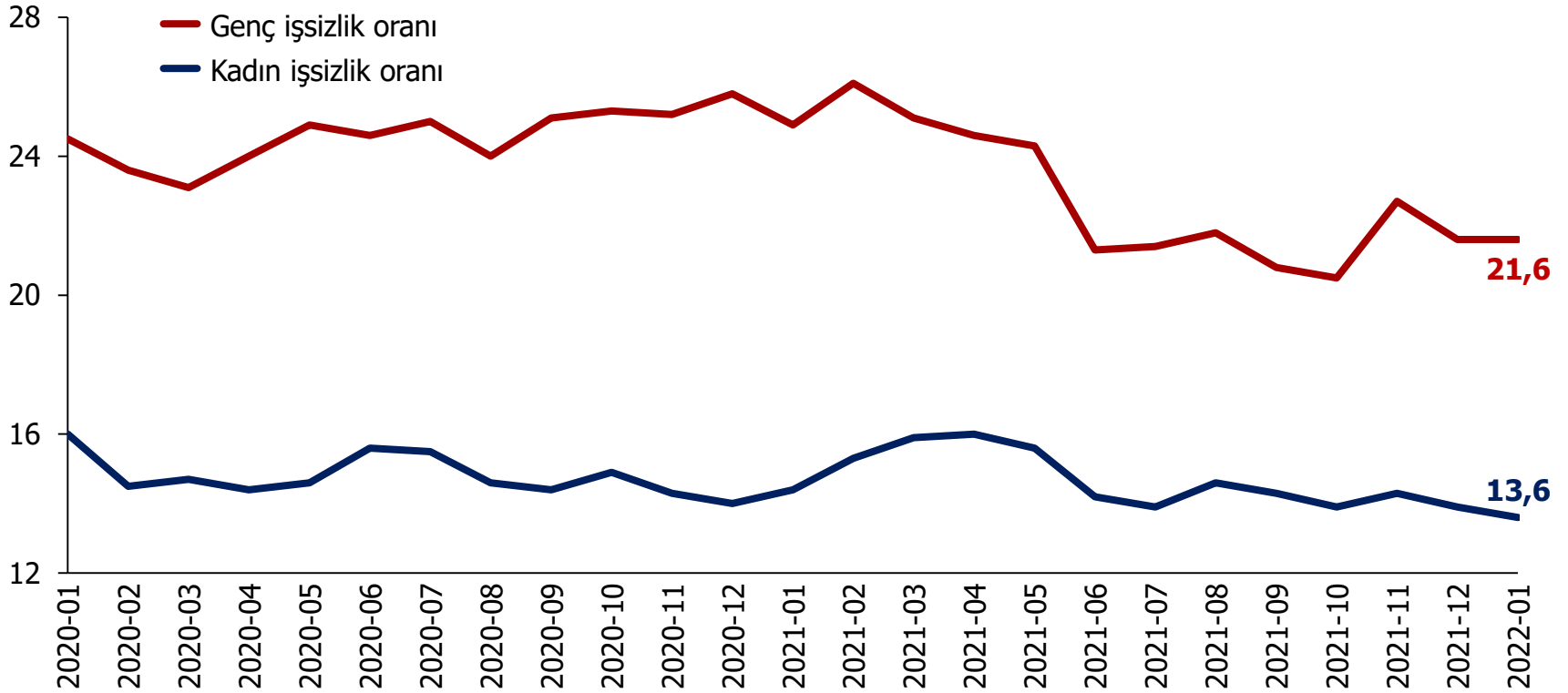
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Ocak 2022

Kadın işsizlik oranı gerilerken, genç işsizlik oranı sabit kalmıştır.

Kadın işsizlik oranında son iki ayda 0,7 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Genç* ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Ocak 2022

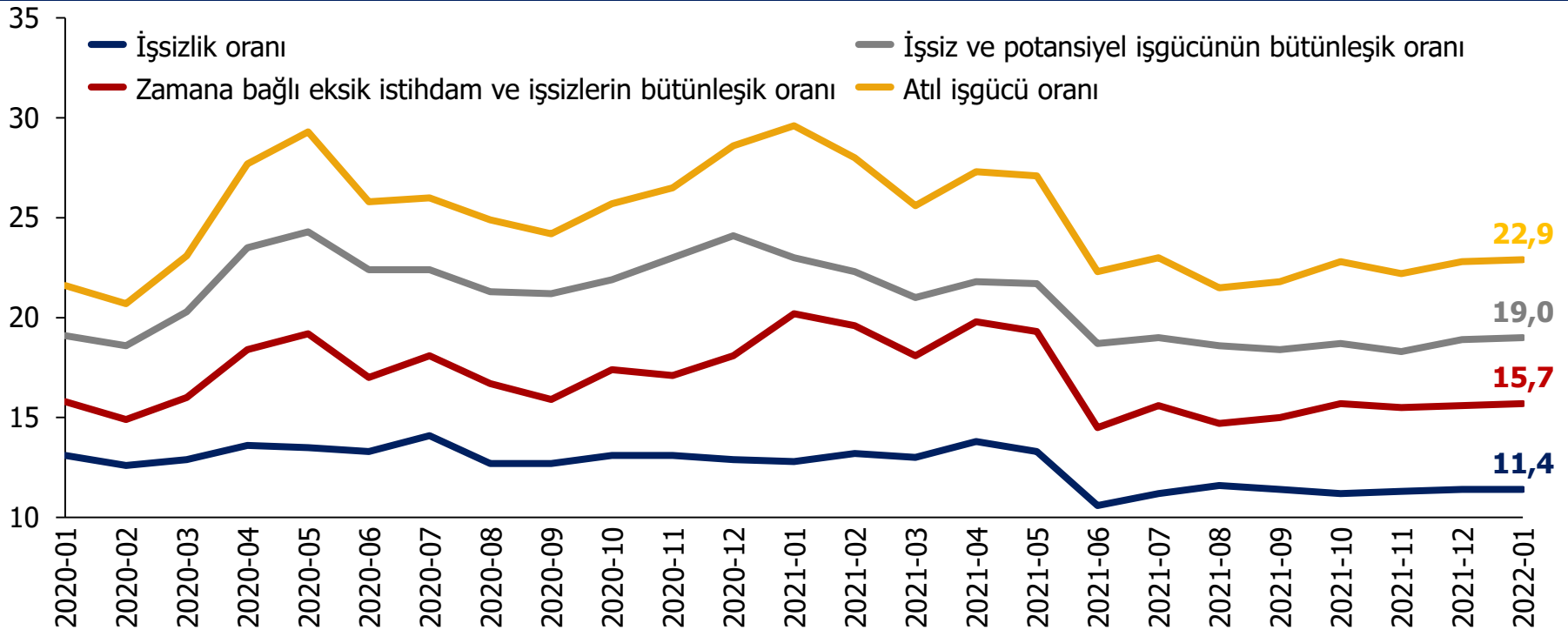
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

*15-24 yaş grubunu kapsamaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik göstergelerinde artış devam etmektedir.

Atıl işsizlik oranı genel tanımlı işsizlik oranının iki katıdır; Ocak ayında 0,1 puan yükselerek yüzde 22,9 düzeyine çıkmıştır.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2020 – Ocak 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

Kamu Maliyesi

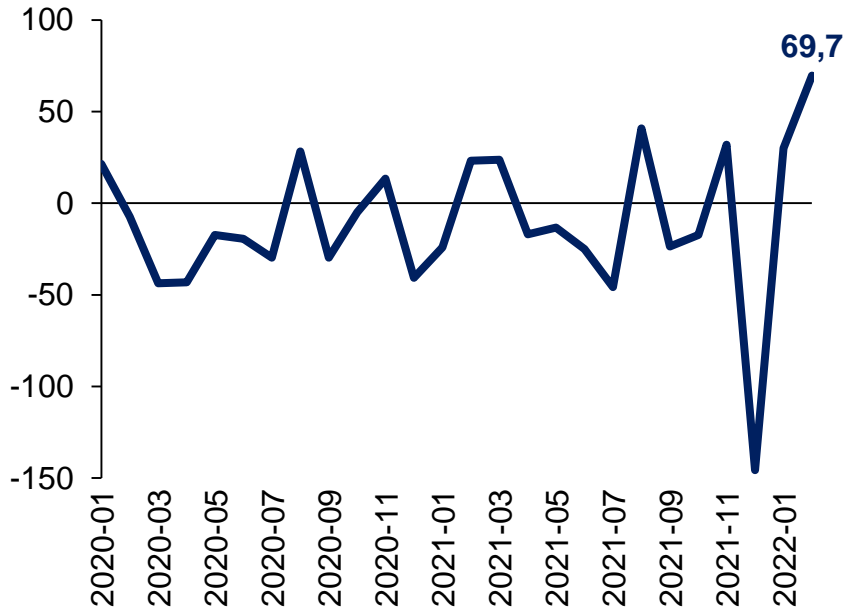
- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH

Merkezi Yönetim bütçe dengesi 2022 yılının ilk iki ayında 99,8 milyar TL fazla vermiştir.

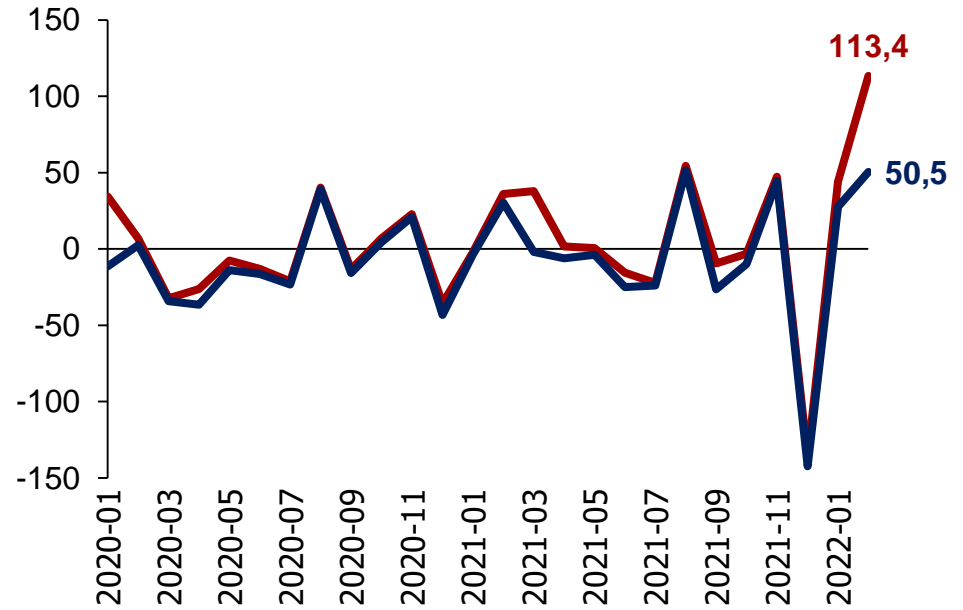
Faiz dışı fazla da artmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2020 – Şubat 2022

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

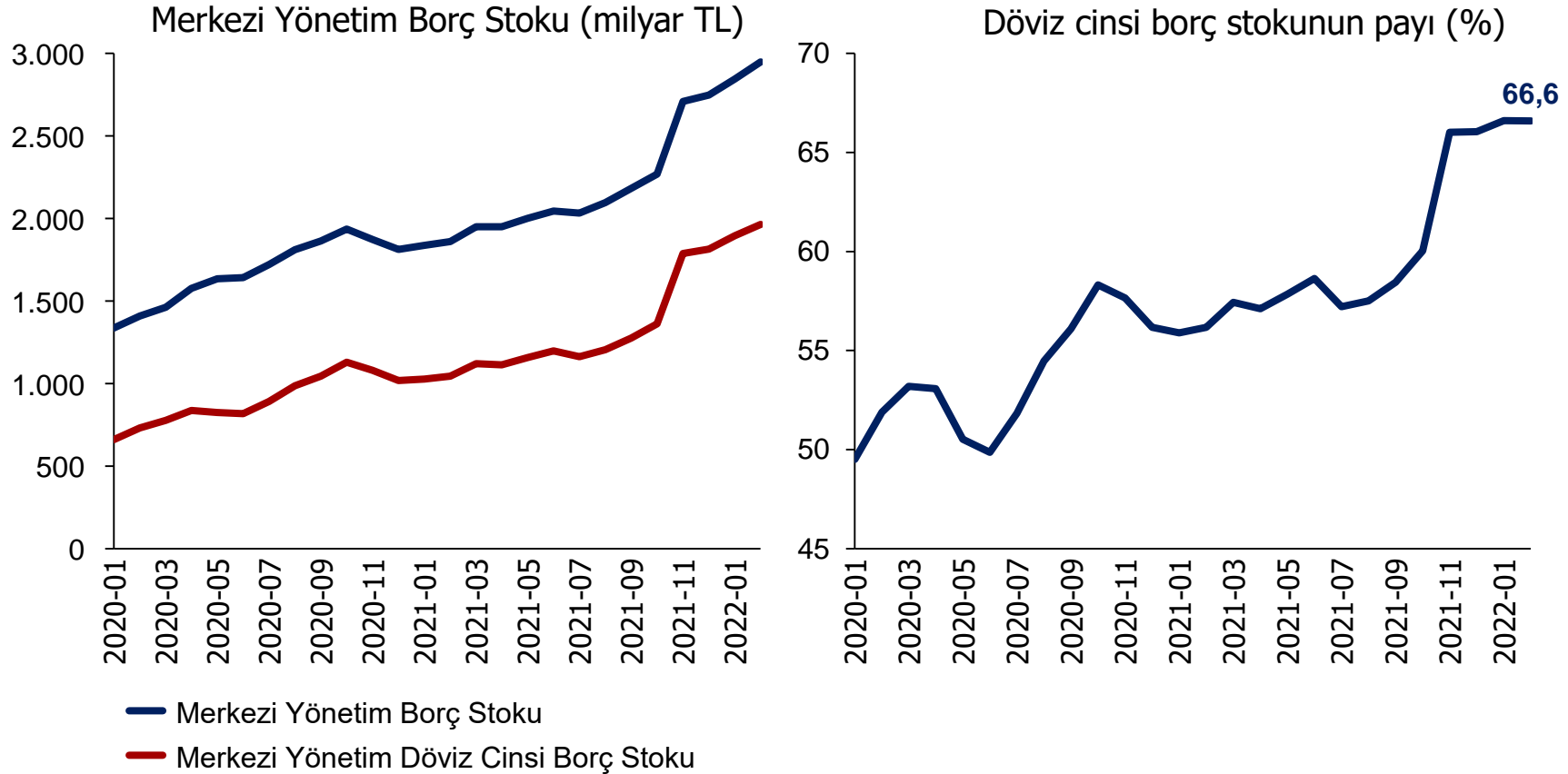

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

Şubat ayı itibarıyla döviz cinsi borç stokunun payı %66,6'dır.

Merkezi Yönetim borç stoku yıllık olarak %58,5, döviz cinsi borçlanmalar ise %87,9 artmıştır.

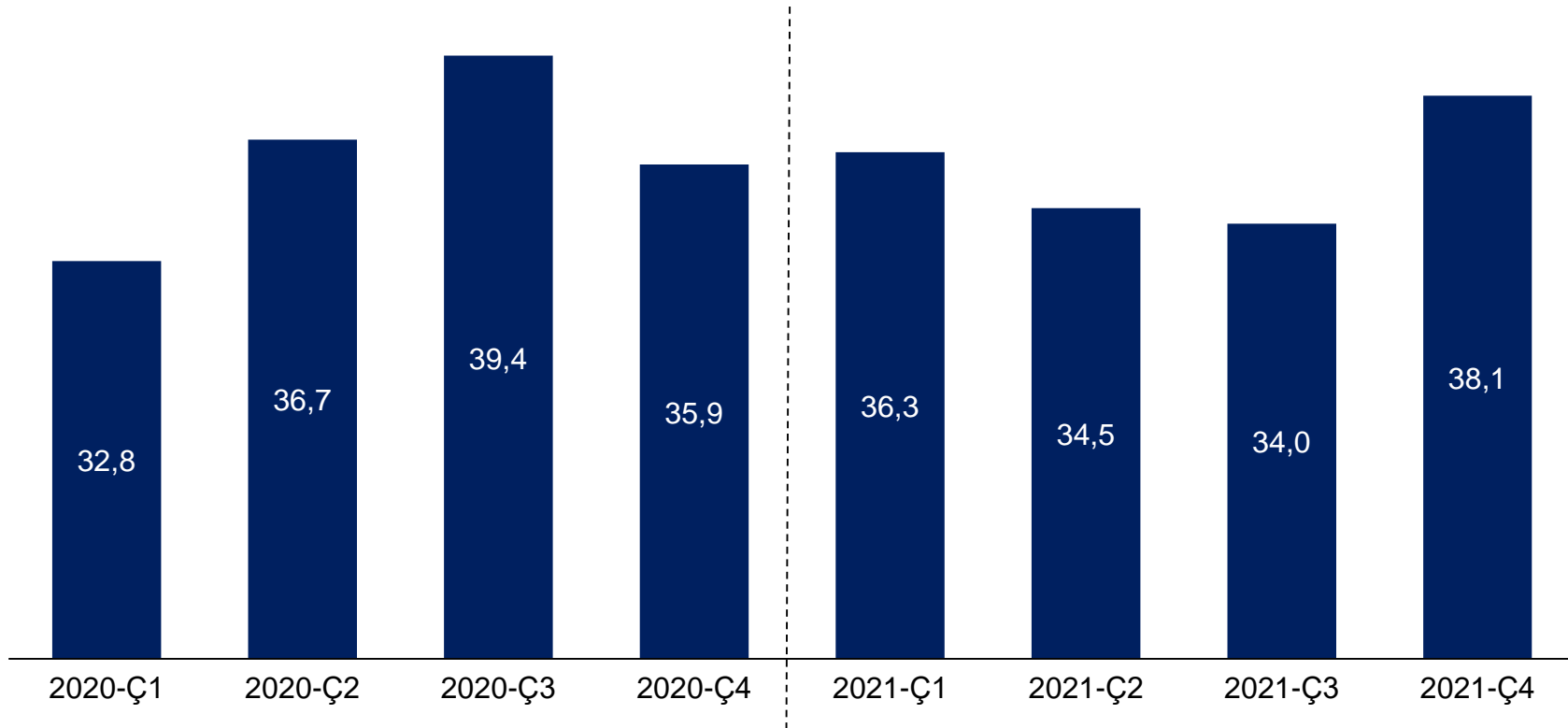
Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2020 – Şubat 2022)

Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranı yükselmiştir.

Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH'ye oranı 2021 yıl sonunda %38,1'e ulaşmıştır.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

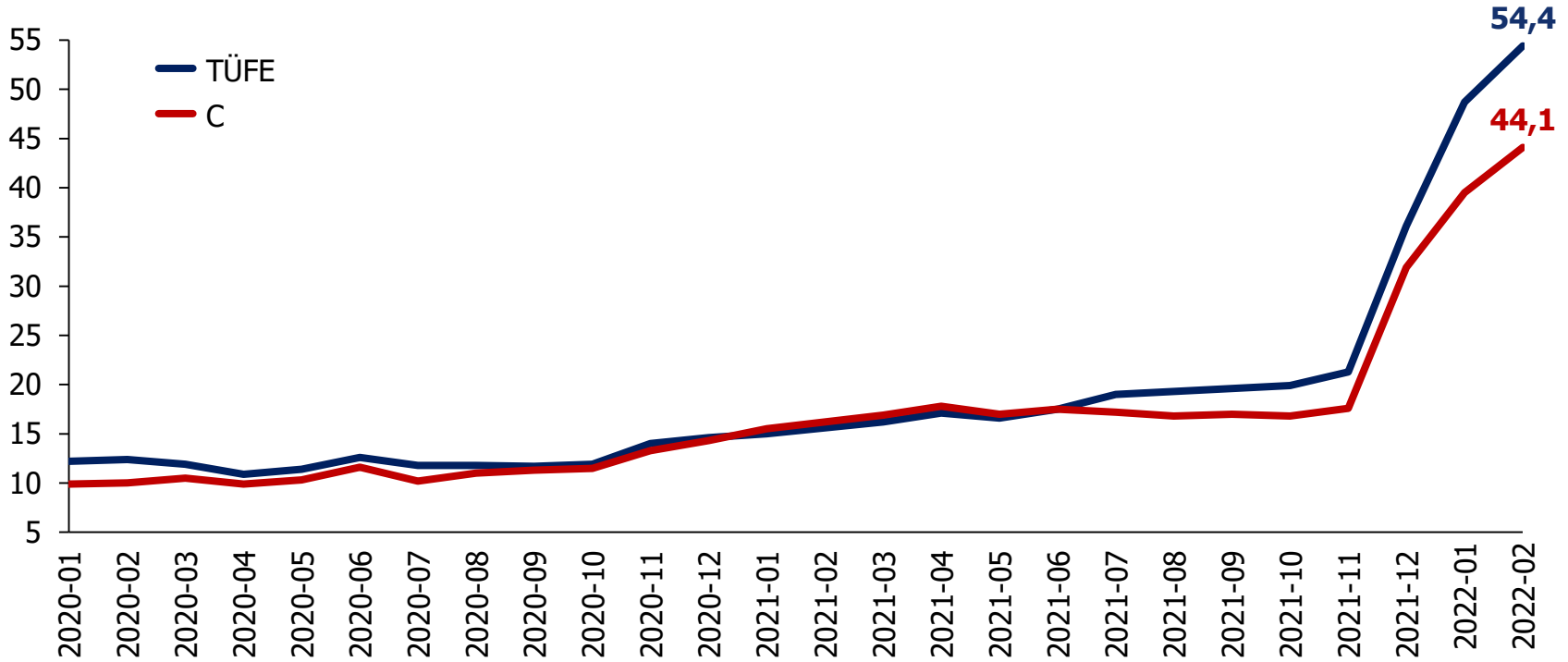
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Şubat ayında tüketici enflasyon oranı %54,4 ile Mart 2002'den bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır.

Enerji, gıda, tütün ve alkollü içeceklerin dışındaki kalemleri içeren çekirdek enflasyon da %44,1'e ulaşmıştır.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2020 – Şubat 2022

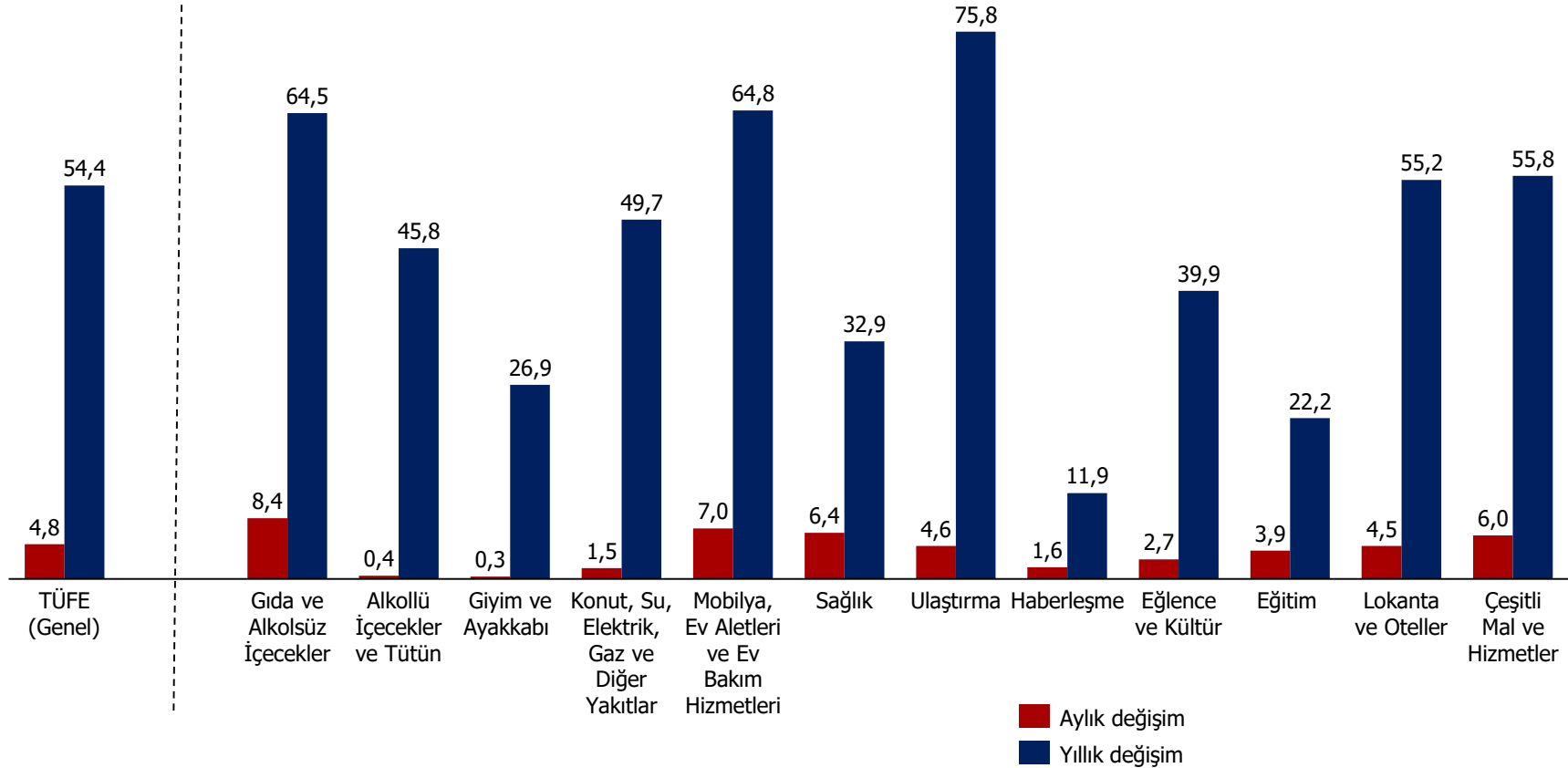
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Şubat ayında aylık tüketici enflasyon oranı %4,8'dir; gıda ve alkolsüz içecekler ile mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri fiyatı en fazla artan kalemlerdir.

Ulaştırma ise yıllık olarak en yüksek fiyat artışlarının görüldüğü harcama grubudur.

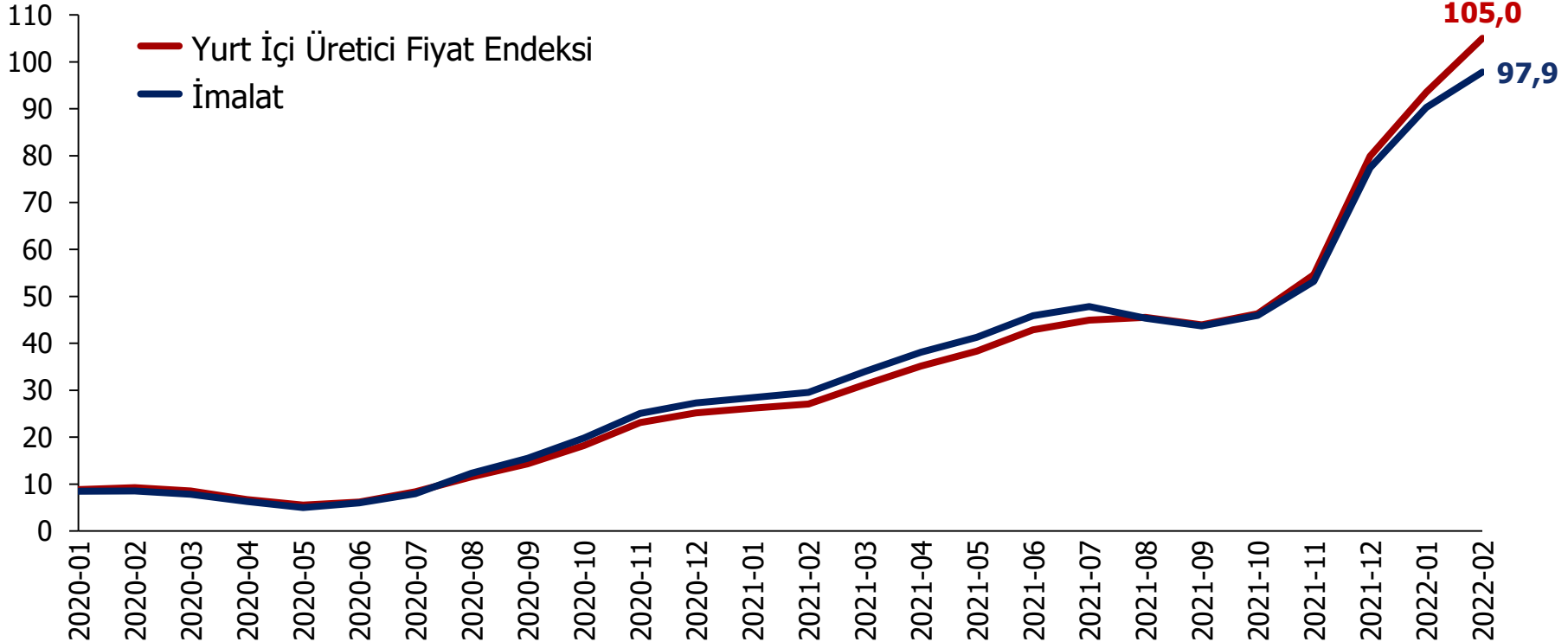
TÜFE ve alt kalemler (%) Şubat 2022

Şubat 2022'de üretici enflasyon oranı %105 ile Mart 1995'ten bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır.

Üretici ve tüketici enflasyon oranları arasındaki fark açılmaktadır; Şubat ayı itibarıyla 50 puanı aşmıştır.

Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2020 - Şubat 2022

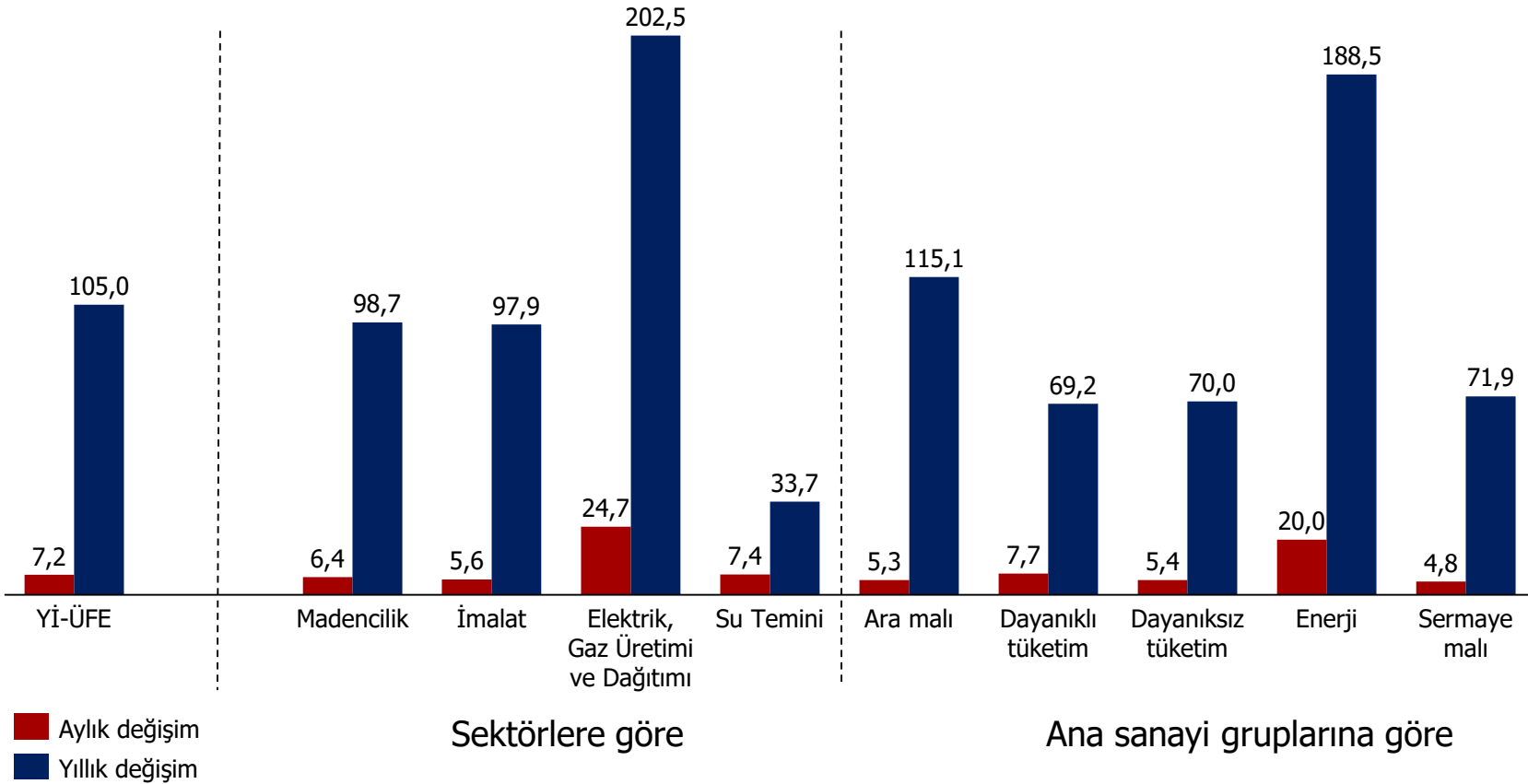

Şubat ayında aylık üretici enflasyon oranı %7,2'dir; elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı en yüksek aylık fiyat artışının görüldüğü sektördür.

Enerji grubunda %188,5, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında ise %202,5 oranında yıllık fiyat artışları gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Şubat 2022

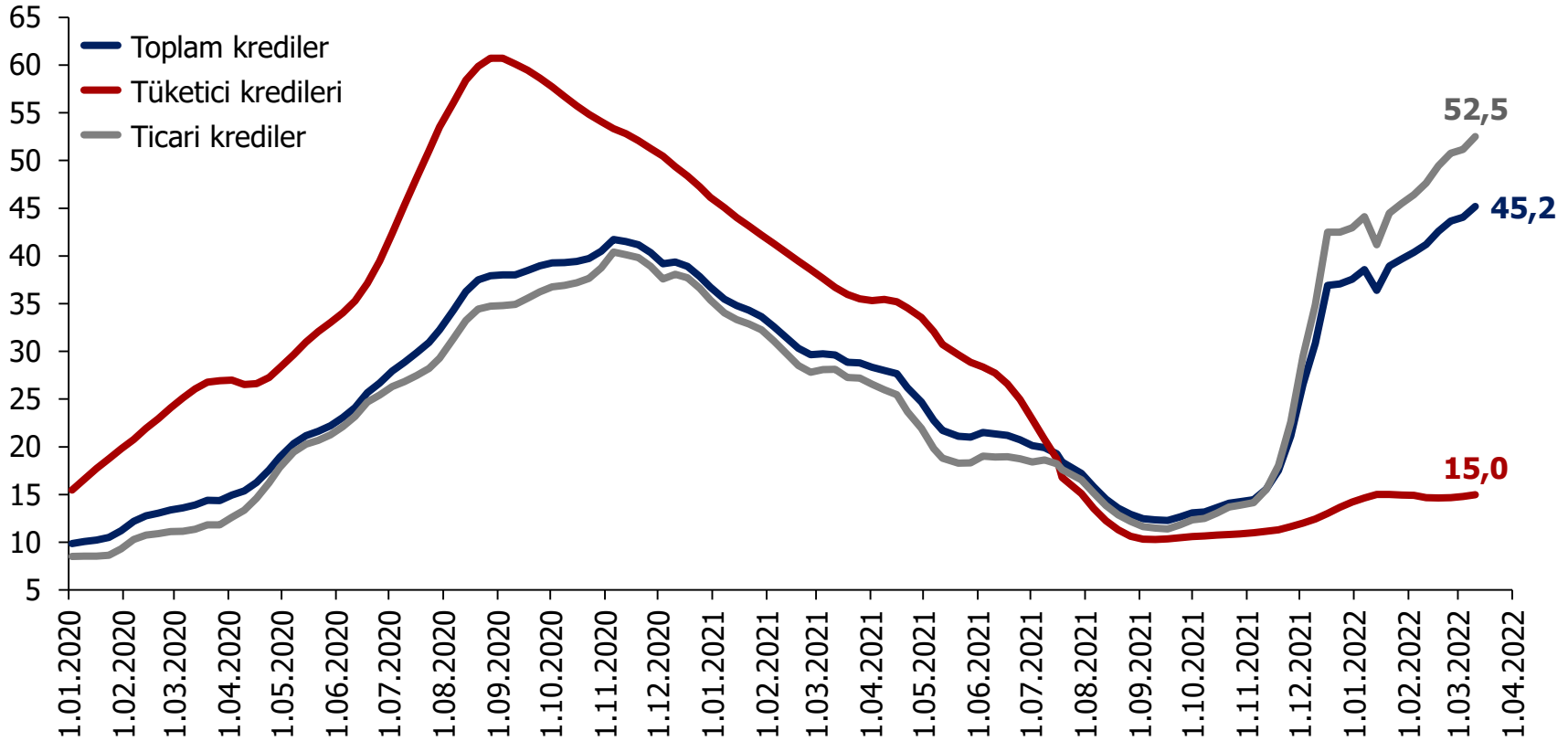

Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında ticari krediler kaynaklı artışlar devam etmektedir.
Mart ayında ticari kredilerdeki yıllık artış oranı %50'yi aşarken, tüketici kredilerindeki artış %15 ile sınırlıdır.

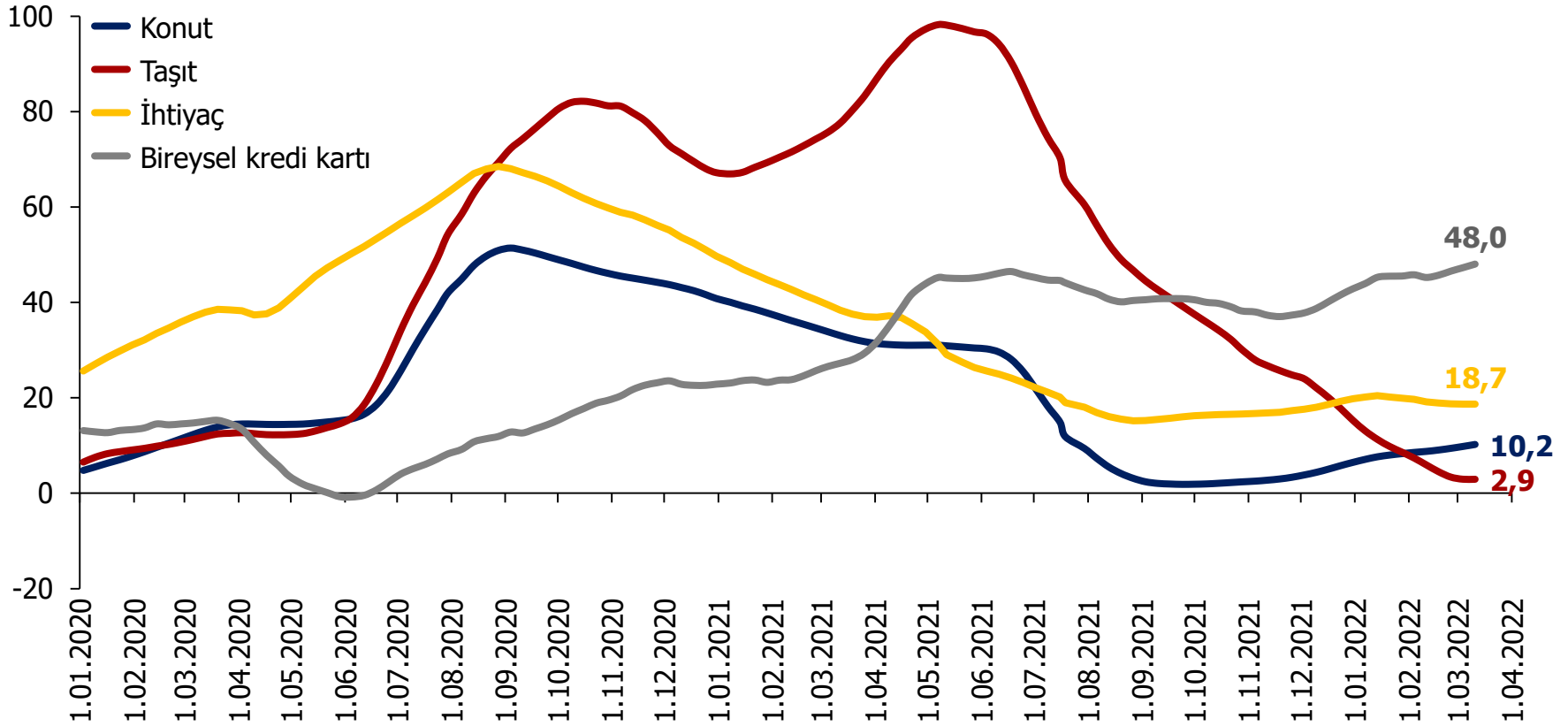
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 3 Ocak 2020 – 11 Mart 2022

Tüketici kredilerinde artışlar ihtiyaç kredileri kaynaklıdır, kredi kartı kullanımlarında ise yüksek seviyeler korunmaktadır.

Taşıt kredilerinde yıllık artış oranı %2,9 ile en düşük seviyeye gerilemiş, konutta ise sınırlı bir artış gerçekleşmiştir.

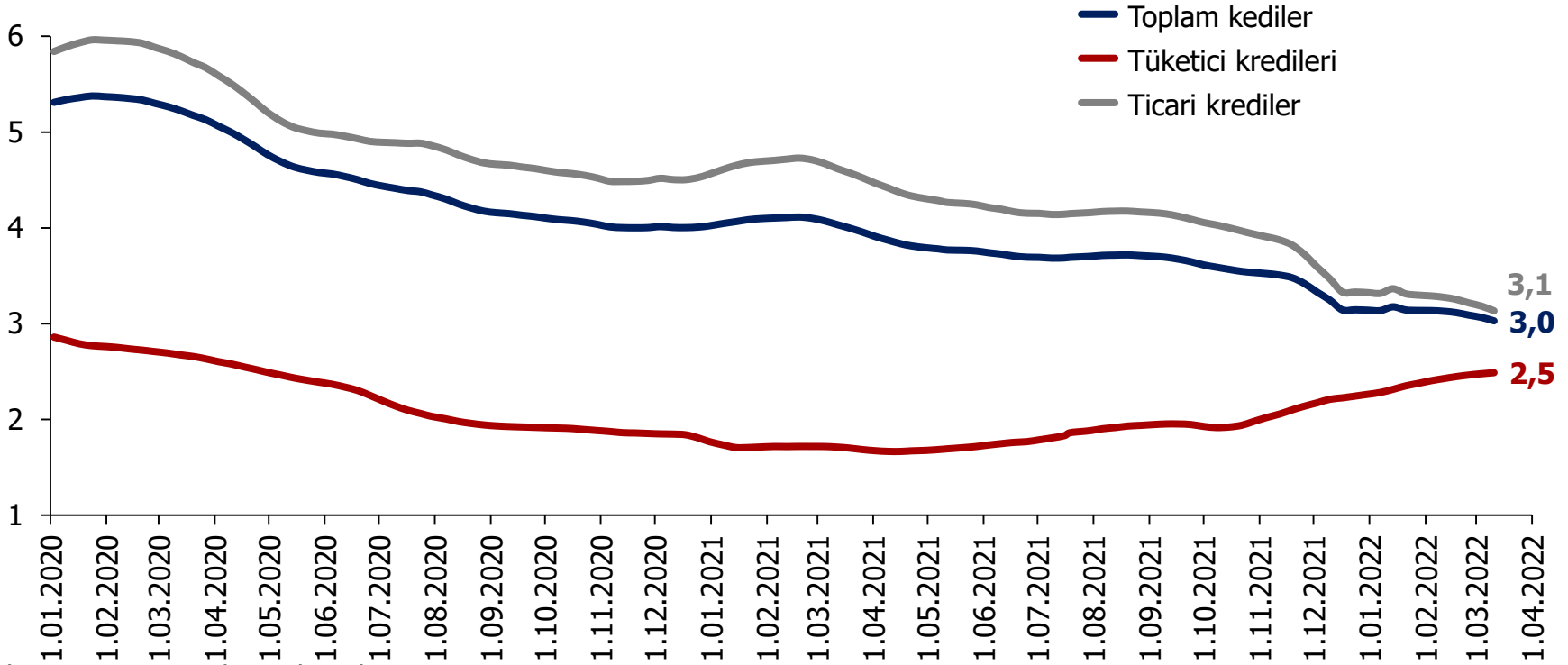
Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 3 Ocak 2020 – 11 Mart 2022

Tüketici kredilerinde takipteki alacaklar oranı yükselmiştir.

Ticari kredilerde takipteki alacakların oranı %3,1 seviyesine gerilemiştir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 11 Mart 2022

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararlar, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Şubat ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı adet olarak sabit kalırken, tutar olarak yükselmiştir.

Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %1,0, adet olarak ise %0,8 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2020 – Şubat 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

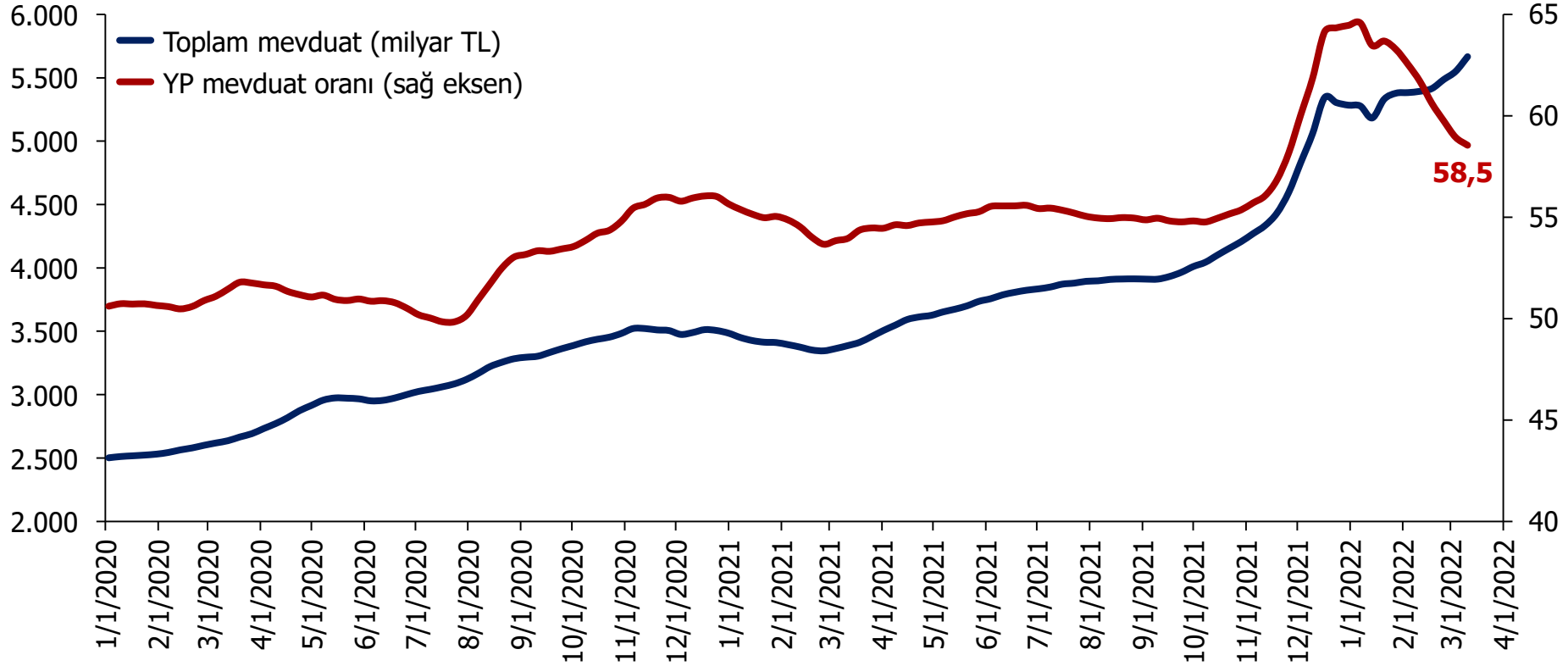
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Mart ayında yabancı para mevduatların payı %58,5'e gerilemiştir.

Yıl başından bu yana toplam mevduatlar 382,6 milyar TL artarken, yabancı para mevduatların payı 5,9 puan düşmüştür.

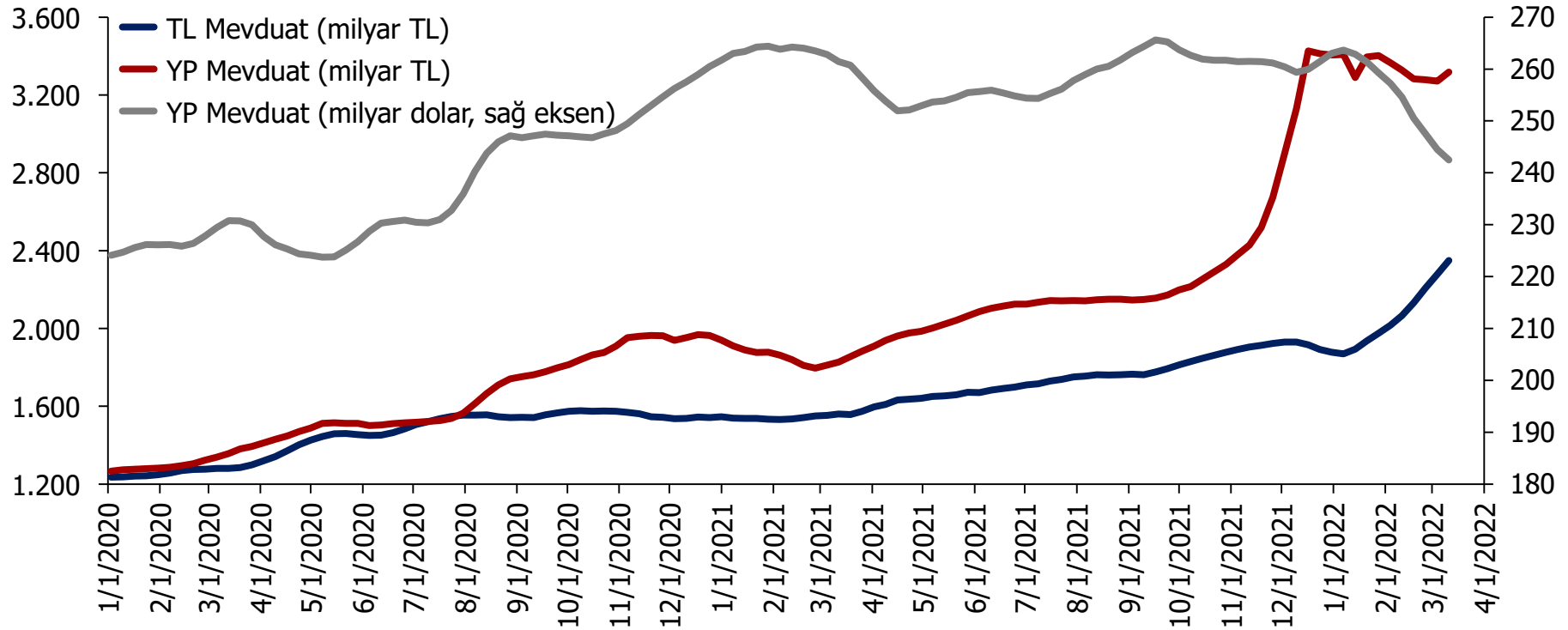
Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve döviz mevduatlarının oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 11 Mart 2022

İlk 10 haftada yabancı mevduatlardaki azalış 20,5 milyar dolardır.

Bu dönemde TL mevduatlarda %25 artış gerçekleşmiş, Kur Korumalı Mevduat söz konusu geçişlerde etkili olmuştur.*

TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 3 Ocak 2020 – 11 Mart 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

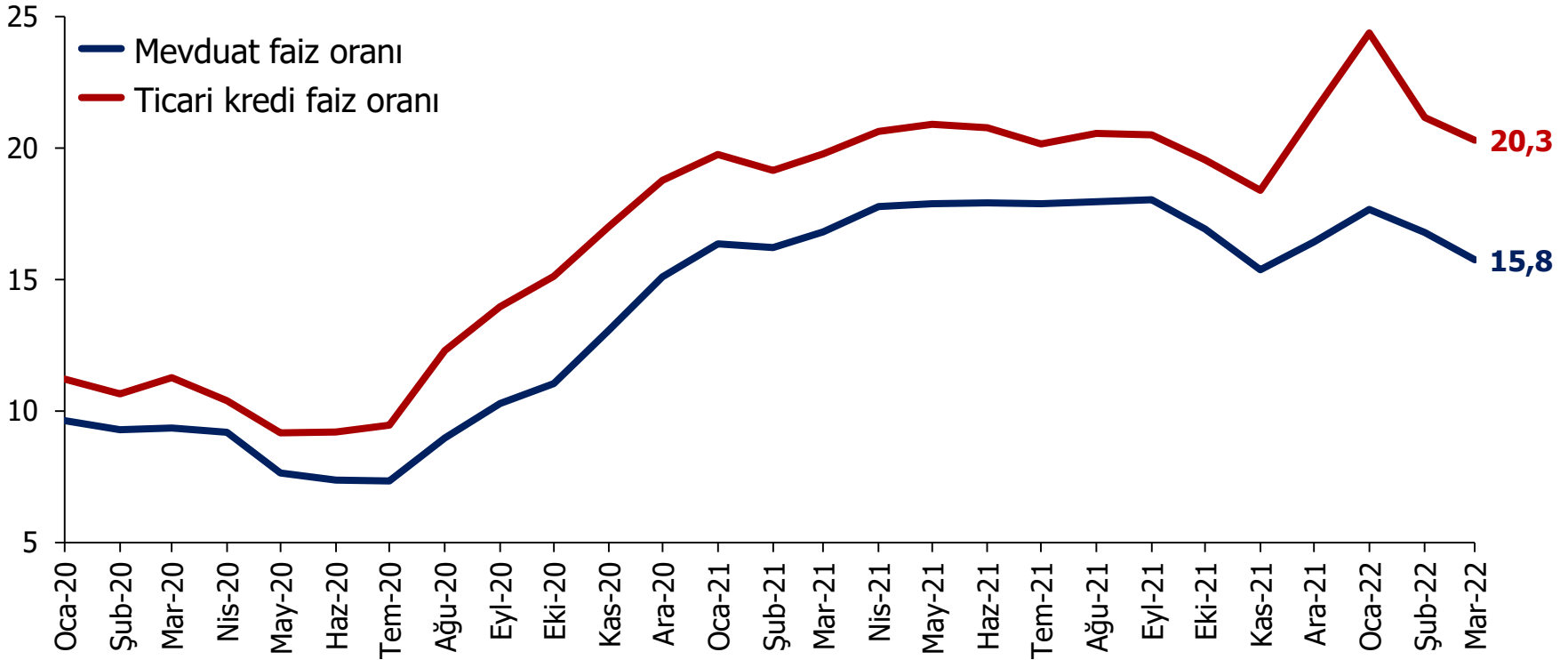
* Kur Korumalı Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesabı (KKM) uygulamasında ilk ödemeler üç aylık vade tercihinde bulunan hesap sahipleri için 23 Mart 2022 tarihi itibarıyla gerçekleşmiştir. 22 Mart 2022 tarihi itibarıyla 270 milyar TL'si Hazine destekli KKM ve 321 milyar TL'si TCMB destekli Dövizden/Altından Dönüşümlü KKM olmak üzere toplam 591 milyar TL büyüklüğe ulaşılmıştır.

Kredi ve mevduat faiz oranları Mart ayında da gerileme eğilimindedir.

Son altı haftada mevduat faiz oranlarında 1,9, ticari kredi faiz oranlarında ise 4,1 puanlık düşüş gerçekleşmiştir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Mart 2022**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

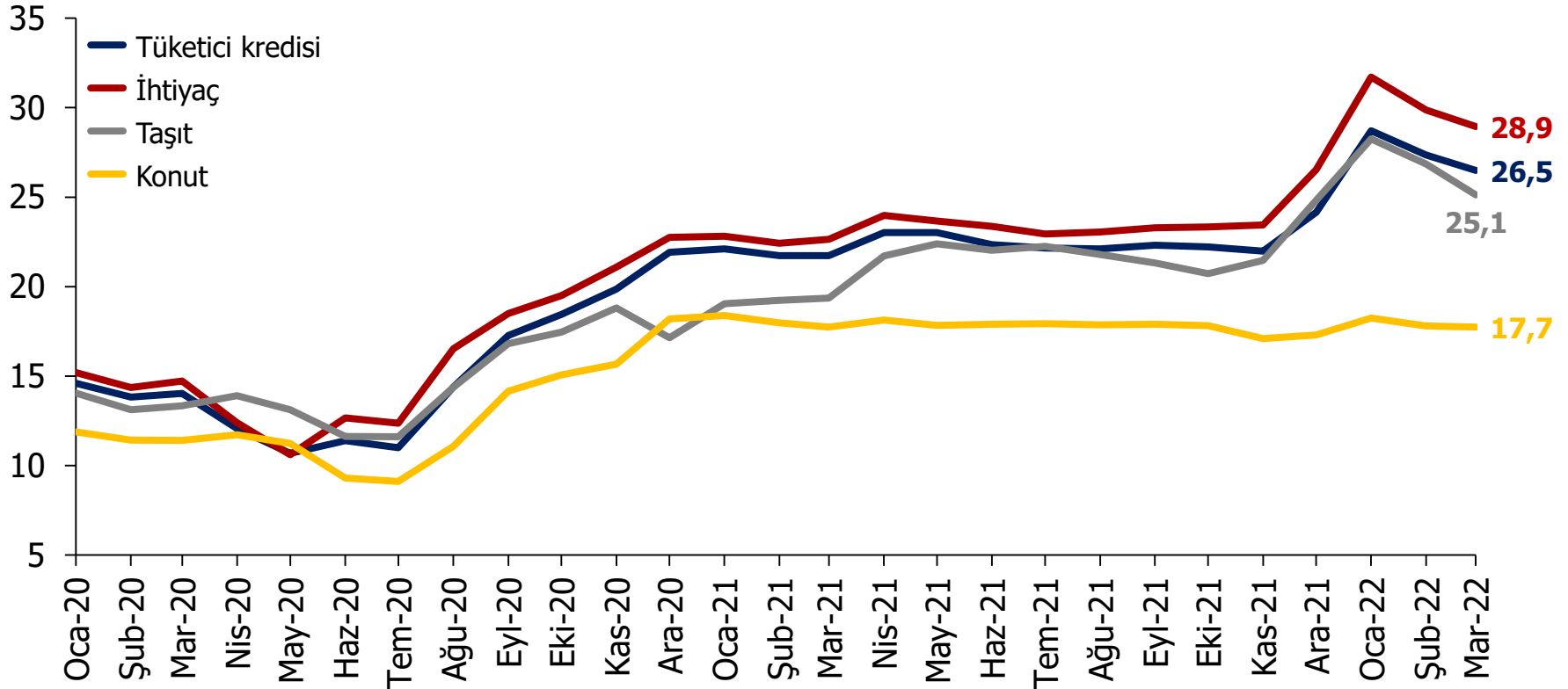
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 11 Mart 2022 tarihi itibarıdır.

Tüketici kredilerinde en yüksek faiz düşüşü taşıt kredilerindedir.

Son altı haftada taşıt kredilerinde 3,1, ihtiyaç kredilerinde 2,8, konut kredilerinde ise 0,5 puanlık düşüş gerçekleşmiştir.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Mart 2022*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 11 Mart 2022 tarihi itibarıyla.

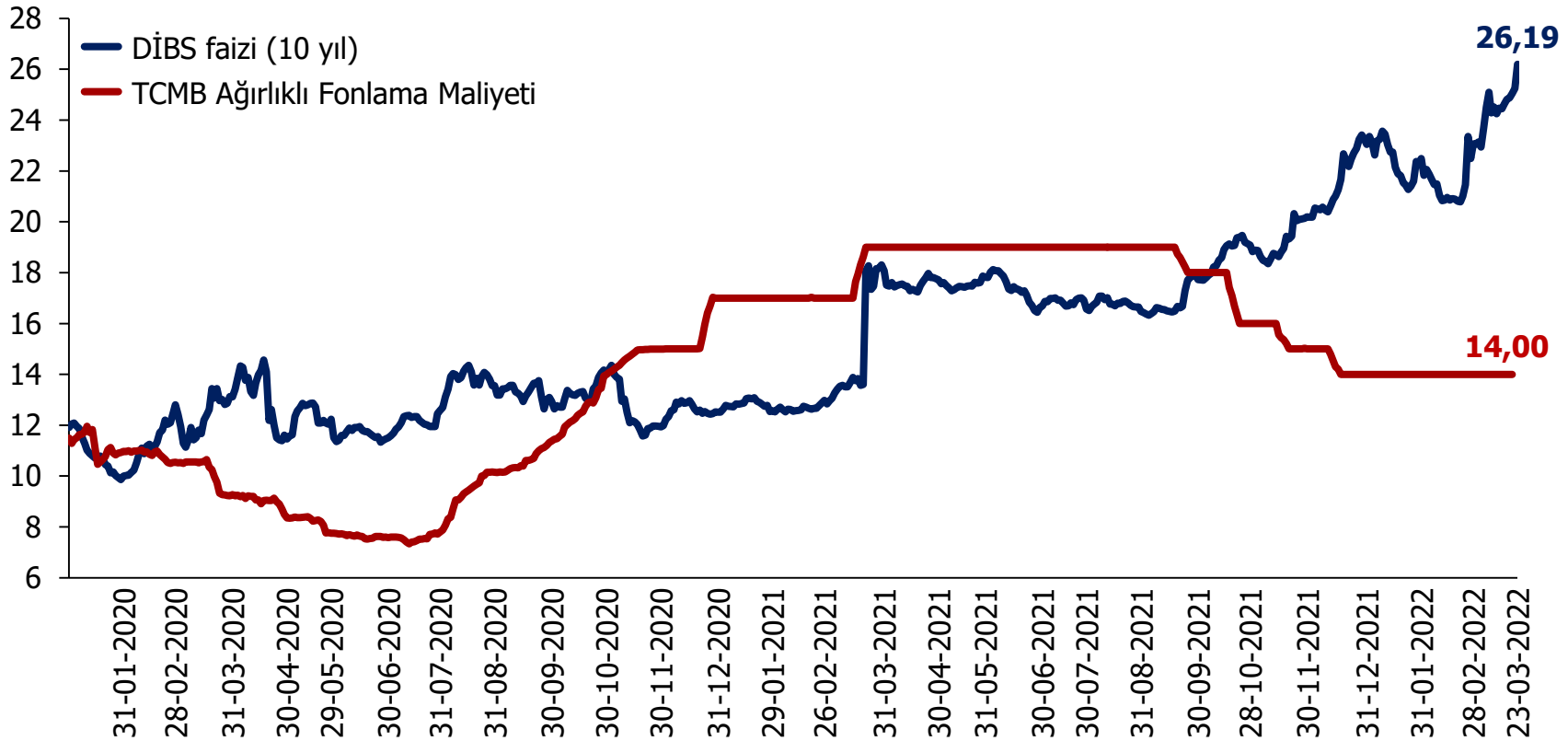
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Merkez Bankası politika faiz oranını Ocak-Mart 2022 döneminde sabit tutmuştur.

Devlet iç borçlanma faizleri ise politika faizinin üzerinde, %26,14 seviyesine yükselmiştir.

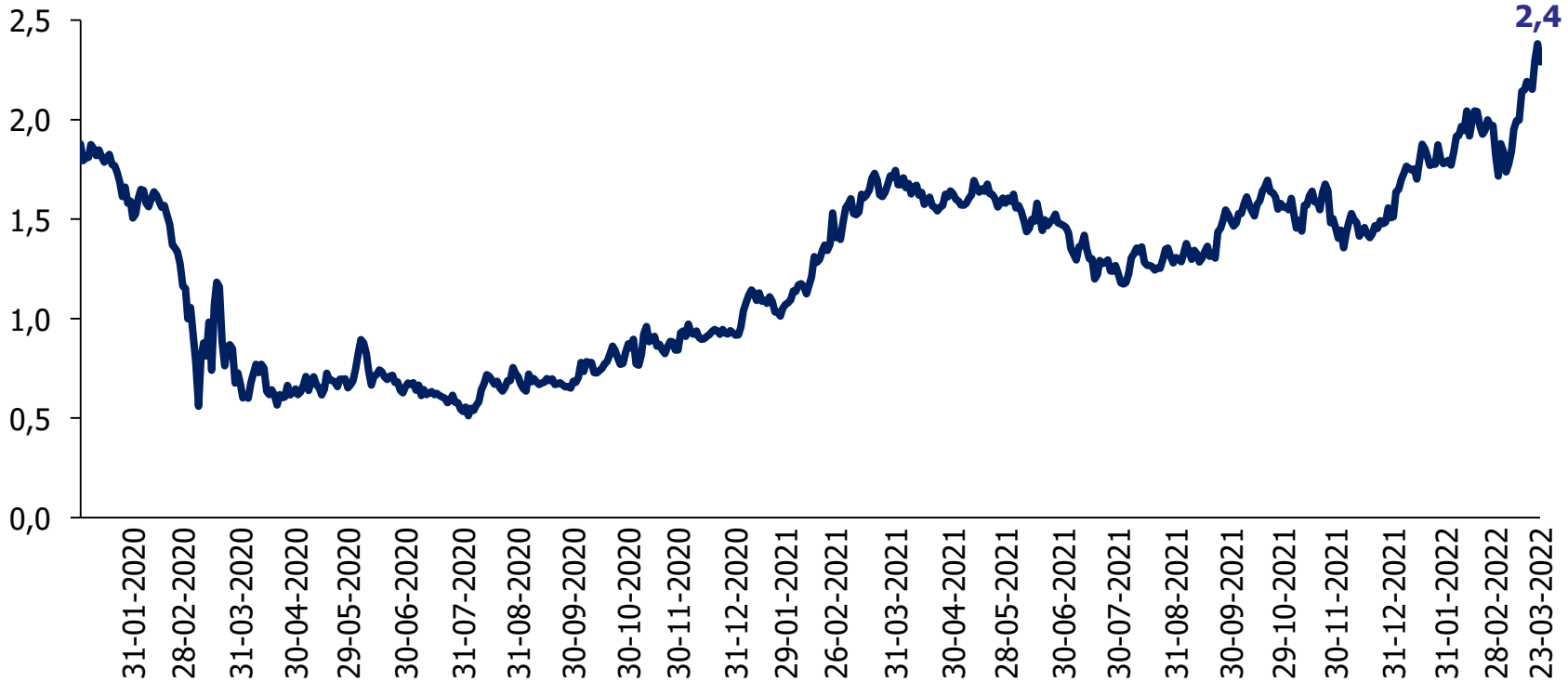
TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 23 Mart 2022

ABD’de para politikası sıkılaşmakta, küresel likidite üzerinde baskı yaratmaktadır.

10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Mart ayı itibarıyla %2,4 seviyesine çıkmıştır.

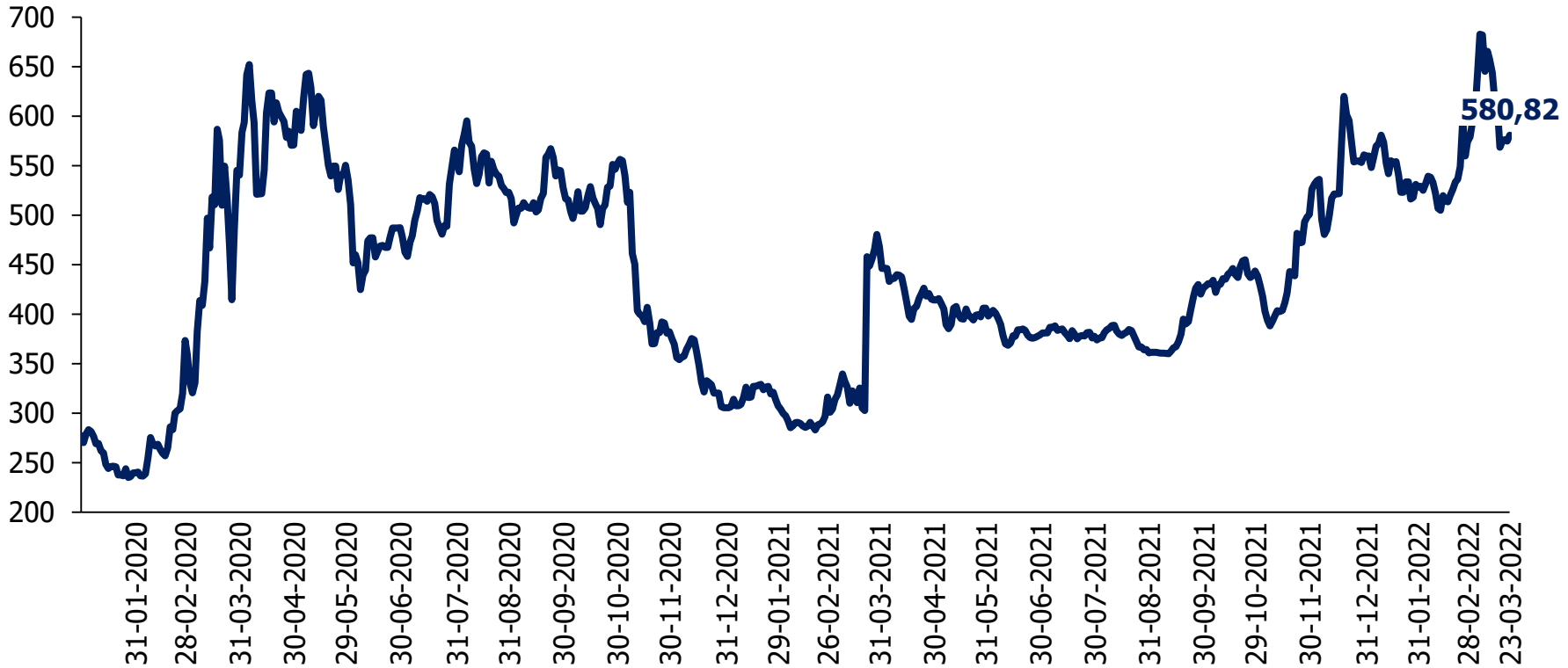
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 23 Mart 2022

Türkiye'nin riskliliği yüksek düzeydedir.

Kredi temerrüt takas oranı ile ölçülen risklilik göstergesi, Şubat ayında 680 puanın üzerine çıkmış, Mart ayı itibarıyla 580,82' düzeyine gerilemiştir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2020 – 23 Mart 2022

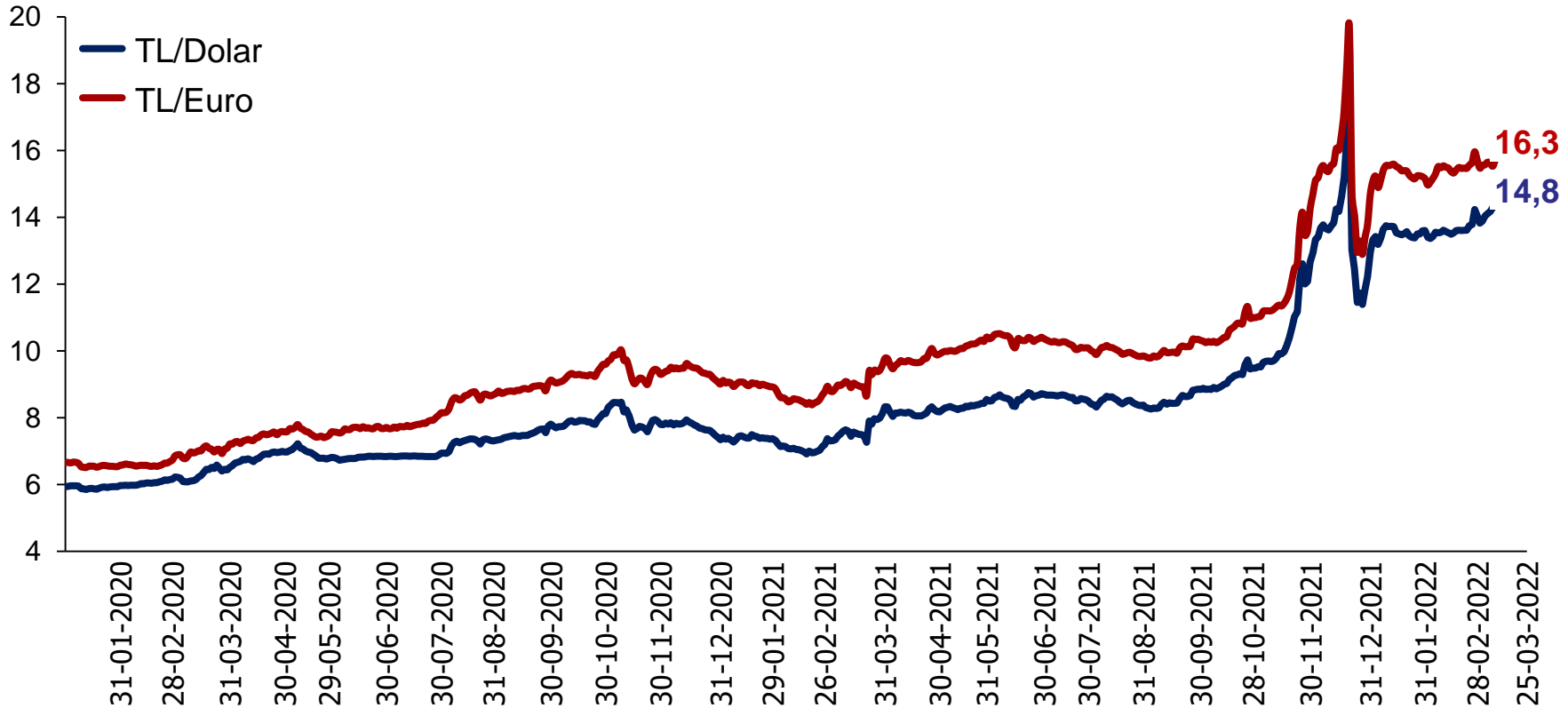
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirası yabancı paralar karşısında yıl başından bu yana görece olarak istikrarlı seyretmektedir.

2021 yılının son üç ayında döviz kurlarındaki artışlar %75'e ulaşmış ancak, yıl sonunda yaşanan düşüşlerle söz konusu artışlar kısmi olarak telafi edilmiştir.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2020 – 25 Mart 2022

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

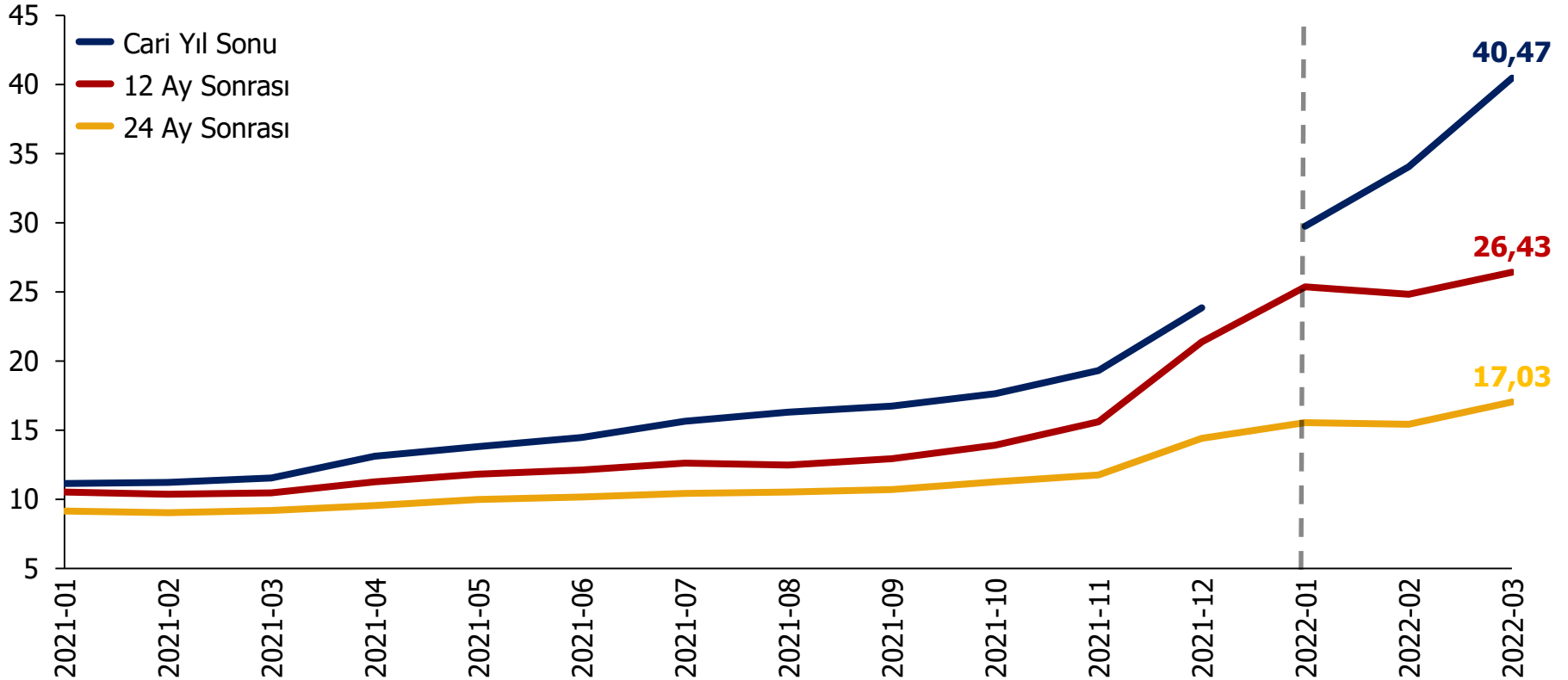
* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi'nin Mart sayısı, 11 Mart 2022 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Mart ayında yıl sonu enflasyon beklentisi 6,4 puan yükselmiş ve %40,5'e ulaşmıştır.

Uzun dönemli beklentiler de bozulmuş, 12 ay ve 24 ay sonrası enflasyon beklentileri 1,6 puan artmıştır.

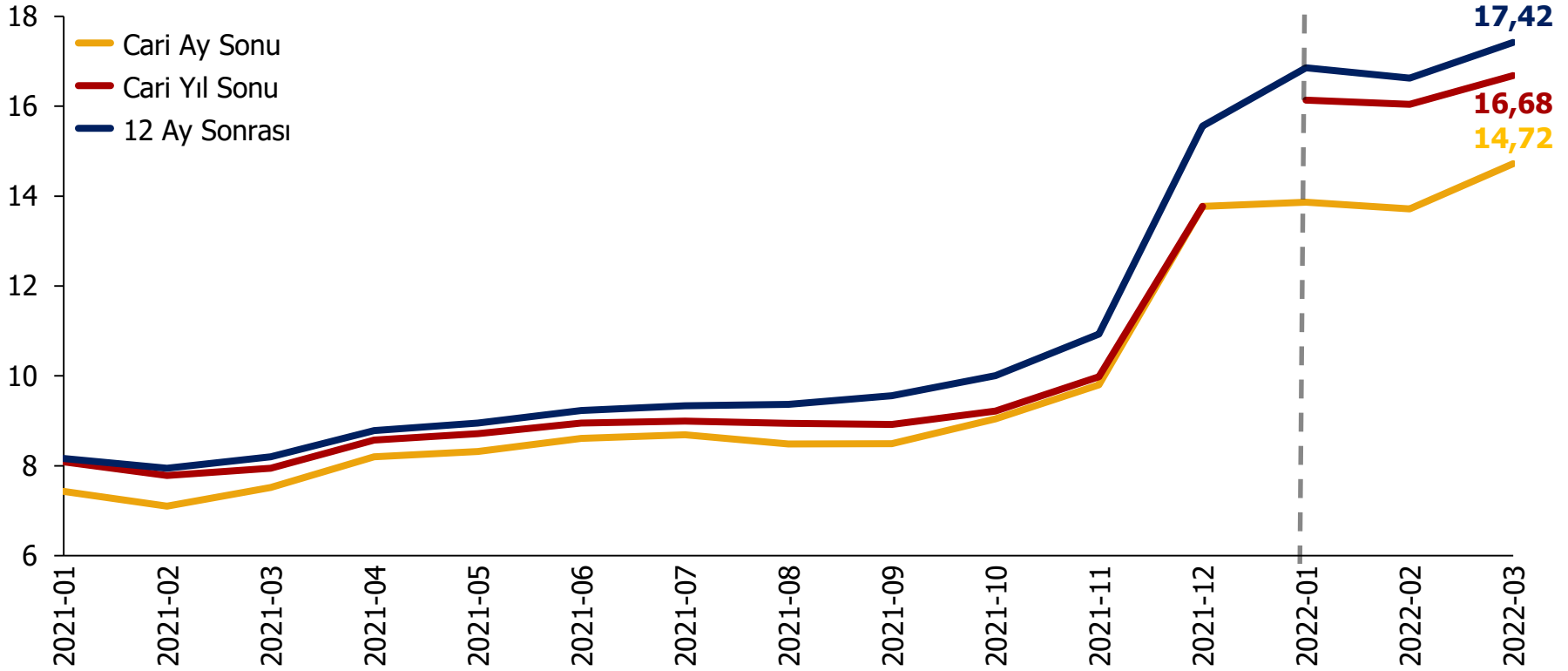
Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2021 - Mart 2022

Anket katılımcıları TL/\$ kurunun yıl sonunda 16,7 düzeyine çıkmasını beklemektedir.

Cari ay beklentisi ise 1 TL artarak 14,7'ye yükselmiştir.

Döviz kuru beklentileri (TL/\$) Ocak 2021 - Mart 2022

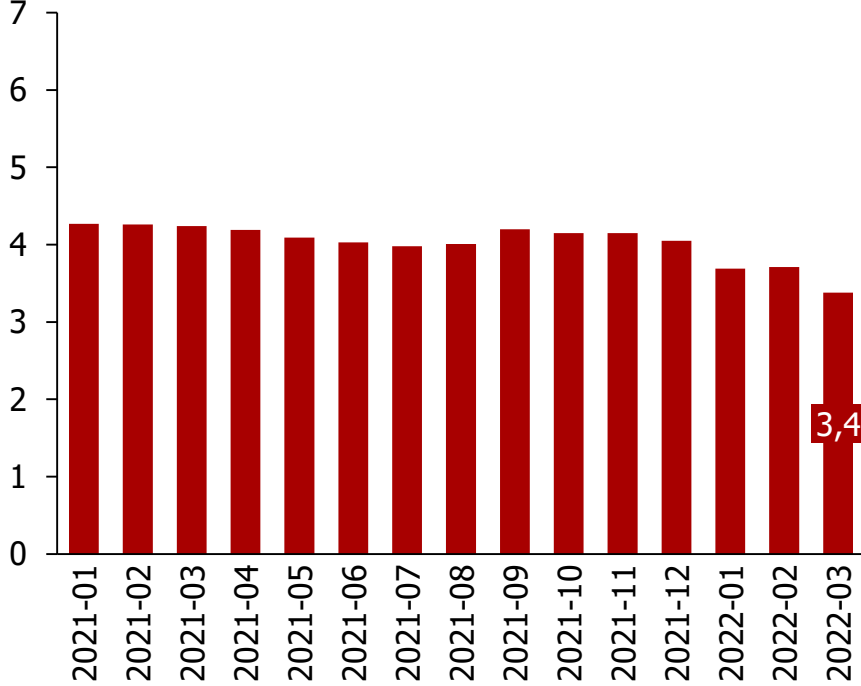

2022 yılı büyüme beklentisi gerilemiştir.

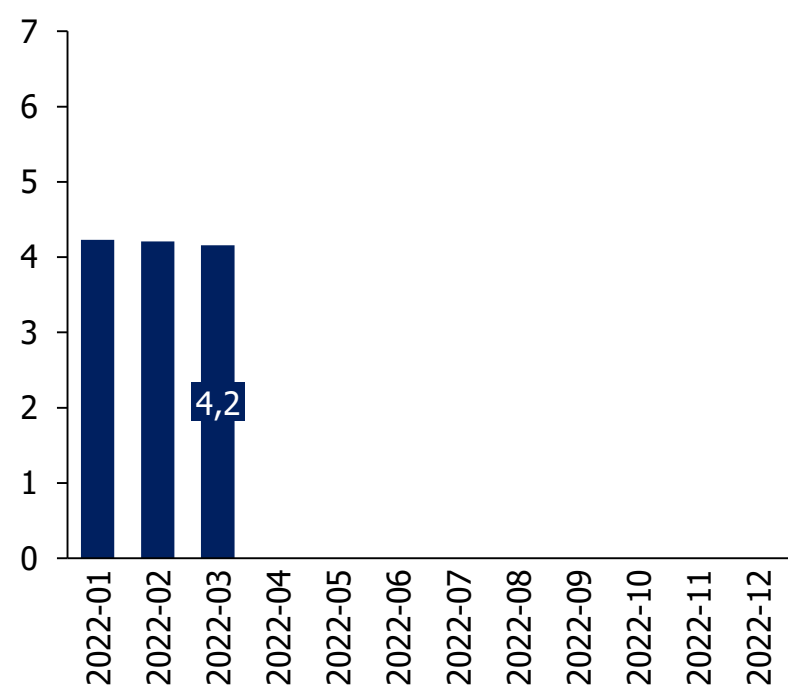
Cari yıl beklentisi 0,3 puan azalarak %3,4'e düşmüştür, 2023 beklentisi ise %4,2'dir.

Büyüme beklentileri (%) Ocak 2021 - Mart 2022

2022 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

2023 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

Genel Değerlendirme

- 2021 yılında ihracat ve iç talep ile desteklenen iktisadi büyüme %11 ile son 10 yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu yüksek büyümenin yanı sıra, işgücüne ödemelerin payı önemli oranda gerilemiştir. 2022 yılına ait büyüme öngörülerini de geçen aya göre aşağı yönlü güncellenmiştir.
- Güçlü ihracat performansına bağlı olarak cari işlemler açığı 2021 yılında gerilerken, bu eğilim 2022 yılının ilk iki ayında tersine dönmüştür. Yıllık verilerde altın ve enerji hariç cari işlemler fazlası korunmaktadır.
- Turizm gelirleri 2019 yılı düzeyini yakalamış olsa da, Rusya - Ukrayna kaynaklı jeopolitik gelişmeler önemli risk unsuru oluşturmaktadır.
- Merkez Bankası rezervleri son dönemde artış kaydetmekle beraber, geniş tanımlı net rezervler eksi bakiyededir.
- İstihdam salgın öncesi seviyelerin üzerindedir ve işsizlik oranları gerilemektedir. Ancak, geniş tanımlı ve genç işsizlik oranları yüksek seviyelerini korumaktadır.
- Merkezi Yönetim bütçe dengesi yılın ilk iki ayında fazla vermiştir. Borç stoku ise döviz cinsi borçlanmalar ağırlıklı olmak üzere artmaktadır.
- Tüketici enflasyonu son 20 yılın, üretici enflasyonu ise son 27 yılın zirvesine çıkmıştır. Enflasyon beklentileri de bozulmuştur.
- Gelişmiş ülke merkez bankalarının sıkı para politikası adımlarına bağlı olarak, uluslararası likidite koşullarının sıkılaşması beklenmektedir. Rusya-Ukrayna kaynaklı jeopolitik gelişmeler uluslararası ekonomik koşullara ilişkin belirsizliği artırmıştır.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
  - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, IV. Çeyrek: Ekim - Aralık, 2021
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-IV.-Ceyrek:-Ekim-Aralik-2021-45548>
  - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Ocak 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Ocak-2022-45731>
  - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Ocak 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Ocak-2022-45718>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
  - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Ocak 2022
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
  - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Ocak 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ocak-2022-45644>
  - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Aralık 2021
https://www.tepav.org.tr/upload/files/1646882664-3.TEPAV_Istihdam_Izleme_Bulteni_Aralik_2021.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
  - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Mart 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Mart-2022-45556&dil=1>
  - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Şubat 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_Subat_2022.pdf
- Enflasyon
  - TCMB Şubat Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/c8705653-9cb4-4e62-91ce-86e821b1c42c/afiyatubat22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-c8705653-9cb4-4e62-91ce-86e821b1c42c-nZjKCMG>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
  - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Mart 2022
https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405/PKA_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405-nZTNLF0

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar
  - TCMB Enflasyon Raporu 2022-I (27 Ocak 2022)
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2022/Enflasyon+Raporu+2022+-+I>
  - Finansal İstikrar Raporu - Kasım 2021, Sayı 33
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2021/Sayi+33>